Mazpulkis

1939
8. NR

Mazpulku šaušanas sacīkstes š. g. 2. septembrī Rigā

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4, TĀLRUNIS 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI, ZELTS, SUDRABS, KRISTĀLS, DZINTARS, ALPAKA

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

A. Kauliņš.

Bērnu apģērbu nams.

Rīgā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722.
Privātdzīv. Lāčplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē **visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.**
Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galanterijas preces u. t. t.
Laipna apkalpošana. Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas.

IMPORTS

K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

Lauksaimnieki,

pārdodamo vilnu iesūtiet pa dzelsceļu no jebkuras stacijas, adresējot

Akc. sab. ĀDU UN VILNAS CENTRALE, — RĪGA — PRECU stac.

Dzelsceļa vedmaksu un piegādi noliktavā sedz sabiedrība. Naudu pēc uzdotās adreses izsūta 7 dienu laikā

Tas ir ērtākais vilnas nodošanas veids, kas dod arī pārliecību par taisnīgu vilnas izcenošanu.

Pārdodot jēlādas, vienmēr pieprasiet aģentam izdot ādu pieņemšanas zīmes norakstu. Pārbaudiet, vai ir ierakstīts pareizs skaits, cena un izmaksātā suma.
Neparakstiet neizpildītas vai nepilnīgi izpildītas zīmes, jo ar to jūs dodat iespēju varbūtējiem viltojumiem.
Ja ieraksti zīmē nesaskan ar nodoto ādu skaitu un izmaksāto vērtību, tad tādu zīmi līdz ar paskaidrojumu, uzrādot aģenta vārdu, iesūtiet

Tirdzn.-Rūpniec. akc. sabiedrībai

ĀDU un VILNAS CENTRALE,

Rīgā, 15. maija laukumā 1.

Mazpulkis

8. (103.) Nr. 1939. g. 15. augustā IX g. gāj.

Būsim līdzdalībnieki zvērastā nākotnei

(4. septembra svētkiem).

Nav vairs tālu 4. septembris — mazpulku pirmo vislielāko svētku diena. 40.000 jauniešu 10 gadu laikā vienā organizacijā, tas ir neticami liels skaits, bet reizē arī liecinieks tam, ka organizacija, kuŗas pamatos likts darbs un darba disciplīna, mūsu zemē radusi īsto atbalsu.

4. septembrī — dienā, kas sakrīt ar mazpulku Virsvadoņa Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** dzimšanas dienu, mazpulki rādīs savus sasniegumus darbā, sacenšoties gan dažādās darba disciplinās, gan rādot savu ārējo stāju, prasmi un veiklību.

Tādēļ šī lielākā svētku diena jāredz arī katram pašam mazpulka dalībniekam, lai viņa apziņā uz laikiem iespiestos šīs dienas varenums un spēks, ko mazpulku jaunatne nes sevī. Un lai šis spēks savukārt katram jaunietim vēl vairāk pasvītrotu domu par vienības, saderības un cilvēku interešu un darba tuvības lielo nozīmi.

40.000 jau pakalnus ar rokām vien var nonest ielejās. Tie var uzcelt dambjus un aizsprostus vienā dienā visā mūsu zemē; tie cauri mūsu purviem var izrakt varenus grāvjus un rast zemi tūkstošām jaunām saimniecībām. Tāds spēks guļ jaunajos locekļos, kas, tikai dažas dienas kopā salikts, var darīt brīnumus.

Bet — vai tad tikai fiziskais spēks vien? Nē! Ticība, varena ticība savam darbam un zināšanas savā darbā — tās ir divas pirmās, ar kuŗām bruņots mazpulku dalībnieku gars. Sadraudzība, palīdzība un krietnība, tās trīs ir jauniešu visu citu tikumu labākās māsas. Un viņu — šo tikumu — vadīti mūsu zemē j a u i r, bet nākotnē vēl simtkārt vairāk b ū s īstu saimnieku, īstu zemturu un vēl simtkārt vairāk būs latviešu jaunās mājas kopēju, čaklo un gudro sava mājsoļa aptecētāju.

Šim atzinumam bez kādiem pārspīlējumiem mēs varam ticēt un uz to mēs varam lepni būt. Ja tikai 10 no simta **būtu** tie īstie, arī tad jau 4000 mājām būtu apzinīgi, sapratīgi un ticīgi kopēji. **Bet** — viņu ir daudz, daudz vairāk nekā tikai 10 no simta . . .

Un bez šiem īstajiem zemturiem **starp** viņiem ir arī krietni amatnieki, ko **apliecina** mazo roku darinātie darba rīki, **glītās** istablietas un virtuves **piederumi.** Starp viņiem ir mechaniķi, jo sīki un **pareizi** veidoti lokomobiles un citu līdzīgu mašīnu modeļi, kas darbu skatēs **redzēti** un apbrīnoti, par tiem dod savu nemaldīgo liecību. Un reiz viņi visi — **jaunais** zemturis, amatnieks un mechaniķis, **pieauguši,** no vienas organizacijas **nākuši** un vienām jaunības prieku un arī **pūliņa** saitēm saistīti, s a v ā s t a r p ā s a d a r b o s i e s. Un tur, kur viņi sadarbosies, tur sāksies patiesa racionalizacija, **tur** sāksies siltāka, sirsnīgāka jauna dzīve laukos un pilsētās.

Pazīmes, kas mums tik droši liek **runāt,** nav vairs izdzēšamas, vai padaramas **par** nebijušām. 4. septembrī tās pirmo **reizi** pacels savu karogu visaugstāk. **Tāpēc** posīsimies arī mēs paši visi, visi, lai **būtu** līdzdalībnieki savā zvērastā nākotnei.

Brīvības cīnītāju piemiņas dienā

P. R.

Vingru roku, drošu skatu

Tas ir jaunā laika ievedums, ka reizi gadā visas zemes iedzīvotāji piemin un godina mūsu brīvības cīnītājus, šai atcerē smeļoties spēkus nākotnei. Un tā ir skaista tradicija, kad visa zeme karogota pauž varoņlaikmeta pašaizliedzīgo gaitnieku slavu. Tā atmirdz no visiem kauju laukiem, kuŗu skaits sniedzas vairākos desmitos.

Jā, tas bija liels laiks, neaizmirstams un neatkārtojams. Tautas spēks, spars un sīkstums apliecināja sevi, izcīnot tēvzemei brīvību un neatkarību. Gandrīz divi gadi ilga šīs cīņas, kuŗās rūdījās un spēkā pieņēmās mūsu brīvības cīnītāju pulki. Tā viņi izaugdami arī kļuva par drošāko sekotāju saimi Prezidenta aicinājumam, kas ietvēra latviešu tautas gadu simtu ilgu un cerību piepildījumu.

Visiem bija jāatkāpjas mūsu karavīru nesalaužamās tēvzemes mīlestības un pašaizliedzības priekšā, lai taptu Latvija, lai būtu Latvija, lai būtu mums brīvība un lai dzīvotu mūsu valsts, tādu liecību par šo varoņlaiku un brīvības cīnītājiem ir nodevis Valsts Prezidents **K. Ulmanis**, kas viņus aicināja svētajā tēvzemes brīvības karā. Un brīvības lāpa, kas bija pacelta ar šo aicinājumu pāri visu galvām, vēl kvēlāk iedegās sirdīs, sasildīja un aizrāva nedaudziem pirmajiem brīvības cīnītājiem līdz visu tautu, kas tad nu kā viens vīrs ar ieročiem rokās novilka valsts robežas. Tur nebija domu un mērķu dažādības, nebija ķildu un nevienprātības, jo visu apgaroja lielais mērķis — ideja: tautas brīvībai un valsts neatkarībai!

1920. gada 11. augusts, kad arī izbeidzās kara darbība, noslēdza šo laiku, piepildot visus tautas iecerētos mērķus. Tā šī diena kļuvusi par ļoti svarīgu un nozīmīgu mūsu valsts un tautas likteņgaitās. Un ja liels ir bijis brīvības cīņu laiks, tad patiesi lieli arī bijuši šī laika radītāji un veidotāji. Viņu ideali nekad neizgaisīs no tautas atmiņas. Šī apzinīgā tautas griba lai stipra ir vienmēr līdz ar brīvības cīnītāju piemiņas godā turēšanu. Lai ceļi un tekas uz brīvības cīnītāju atdusas vietām, tāpat daudzajiem kauju laukiem nekad neaizaug ne tikai šai paaudzei, bet arī jaunatnei un visiem tiem, kas nāks pēc varoņlaikmeta radītāju aiziešanas mūžībā.

Daudzās piemiņas zīmēs visos valsts novados liecina par dziļo tautas mīlestību, un čaklas rokas ir darījušas daiļas šīs svētās vietas. Tā izveidojies ir varoņu kults — brīnišķīgs, spirdzinošs spēkavots, kuŗš veldzi dod tiem, kas savā idealismā pēc tās ilgojas. Tā arī jaunām paaudzēm ieaug sirdīs un rokās cieta nesalaužama griba varoņu atstāto mantojumu un iegumus ne tikai sargāt, bet arī paturēt un aizstāvēt mūžu mūžos.

Šis laiks, aiz kuŗa jau nogūlušies gandrīz divi gadu desmiti, jo cieši sadodas rokās ar 15. maija ievadītām dienām, kuŗās tik redzami iezīmējas tas, ko ierakumos un kauju dunā bija iecerējuši brīvības cīnītāji. Viņu slavu un varoņdarbus teicot, brīvības cīnītāju piemiņas dienā, kuŗu atzīmēja 13. augustā, no jauna zemi pāršalca spēcīgs patriotisma vilnis, darbos rādīdams to, ko ietver vārdi, — atbrīvošanas cīņu virspavēlnieka, Kara ministra ģen. **J. Baloža** sacīti: — visiem spēkiem dzīvot un strādāt tēvzemei un brīvībai!

AUGSIM LATVIJAI

Balss

Ir ļaudis, kuŗus mēs negribam dzirdēt runājam, jo viņu balss ir skarba, augsta, un ja arī mēs īsti labi nesaprotam kāpēc, tak jūtam, ka tā mums nepatīk. Un ir cilvēki, kuŗu balsī mēs labprāt klausāmies. Kaut kas mūs pievelk, un mēs arvien no jauna to gribam dzirdēt.

Ja vien mēs vērīgu aci esam ielūkojušies, kādi ir tie cilvēki savā rīcībā un darbos, kuŗus mēs vēlētos dzirdēt runājām arvien no jauna, tad mēs varētu teikt, ka tie ir krietni, cienījami cilvēki. Viņu darbi saskan ar viņu vārdiem, viņu attieksme pret citiem cilvēkiem ir taisna, godprātīga un iecietīga.

Kāds liels audzinātājs un cilvēku pazinējs reiz teicis vecākiem: Māciet savus bērnus pareizi pārvaldīt savu balsi. Ja viņi to pratīs, tad daudzas lietas pasaulē būs viņu pusē. Balss vairāk kā kaut kas cits izteic cilvēka personību, rāda viņa moraliskās īpašības un apliecina arī to, ko mēs apzīmējam vārdiem: viņš ir kultūrāls cilvēks.

Māciet runāt zemā balsī. Augsta balss ir netikvien nepatīkama, bet arī nevarības pazīme. Tiem, kas ir droši par sevi, tiem nav vajadzības pacelt savu balsi. Augsta balss liecina par īdzību un untumainību, bet šīs abas tak savukārt nav nekas vairāk kā cilvēka niecīguma pazīmes.

Jau no bērnu dienām cilvēkam jāmācās runāt lēnām un nevis tā, kā vārdi skrien domām pa priekšu. Ja cilvēks lēnām runā, tad viņš arī var sasniegt to teicamo sevis savaldības pakāpi, — neteikt neko, iekams viss, ko viņš gribējis runāt, nav domās skaidri izdomāts.

Tālāk tas pats audzinātājs saka: māciet bērniem gaidīt. Māciet disciplinēt sevi, lai doma, lai ideja, kas tikko ieskrējusi galvā, netiktu tūliņ uz mēles, bet pārdomāta un paturēta gatavībā tam brīdim, kuŗā tā visvairāk vajadzīga. Un īstā laikā teikta tā sasniegs arī vislielāko spēku. — Māciet runāt noteikti un skaidri, lai katrs vārds taptu izrunāts, nenorijot galotnes vai arī tikai pie sevis norūcot. Valoda neplūst, tā arī neskan, ja tanī iesprausti tik bieži dzirdētie «ak», «zin», «saprot» un šiem līdzīgi izsaucieni. Tie atkal rāda, ka cilvēks domāšanā ir neveikls, pārspīlēts, savā pārliecībā šaudīgs un nedrošs.

Savu balsi valdīt mācās arī stājas kursos (Alojas rajonā)

Un tās ir neapgāžamas patiesības, ko satur šie norādījumi. Laba novērotāja acs par šīm patiesībām ātri vien var pārliecināties pašā dzīvē. Un ja mēs, kas šīs rindas lasām, neesam vairs mazie bērni tak kontrolēt pašam savu balsi un runas veidu nekad nevar būt par vēlu, jo tad mums nebūtu un arī nevajadzētu tā skaistā sakāmvārda: «mūžu dzīvo, mūžu mācies.»

Atturīga, zema un skaidra balss apliecina cilvēka personības spēku. Un to taču mēs visi gribam — augt lieli, augt savā personības un īstas cilvēcības spēkā.

Ēdienu gatavotājas sacensību gaitā vēro lietpratēju komisija

Mazpulku Virsvadonis KĀRLIS ULMANIS mazpulku nometnē Dikļos

Kas jauns mūsu zemē un valstī

Atceroties pirms 75 gadiem notikušos pirmos latviešu dziesmu svētkus Dikļos, 16. jūlijā tur notika šis dziesmu dienas atcerei veltīti svētki, kuŗos piedalījās pāri par 5000 skatītāju. Svētkus atklājot, Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** sacīja runu, visus aicinādams augt dzīvei, kuŗā darbi saskan un pārspēj vārdus. Uzkalniņu Dikļos, kur notika pirmie Jura Neikena rīkotie dziesmu svētki un arī šie svētki, Prezidents pārdēvēja par Jura Neikena parku.

«Mīļie draugi, dziedātāji, klausītāji», tā sacīja šķiroties no dziesmotās saimes zemes Saimnieks, — **to siltumu, kas tagad pilda mūsu domas un labo nodomu, kas tagad aizņem mūsu prātus — to visu pārnesiet ikdienas darbā, tad mēs patiesi pa-**

Valsts Prezidents Mazpulku Virsvadonis KĀRLIS ULMANIS saņem mazpulku albumu

ši varēsim priecāties, kā ar neredzamiem spēkiem mūsu darbs tiek atvieglots. Neaizmirstiet šos svētkus, tie lai mums prātā nāk ikdienas darbu darot. Atmiņas par šiem svētkiem palīdzēs jūsu ikdienas darbu darīt. Tas būs šī darba atvieglotājs un veicinātājs, būs vienmēr labs palīgs.»

Svētku koncerta starplaikā zemes Saimnieks ieradās arī lielajā Valkas un Valmieras novada mazpulku nometnē, kur apstaigāja un sasveicinājās ar nometnes dalībnieku ierindu un mazpulku vadītājiem. Nometnes dalībniekus uzrunājot, Prezidents sacīja: **«Dikļu mazpulku nometnes dalībnieki, jaunavas, jaunekļi, es priecājos, ka man šodien bija izdevība ierasties pie jums, kaut arī tikai uz dažām minūtēm. Man arvien ir liels prieks un gandarījums pavadīt dažus brīžus mazpulku sanāksmēs, mazpulku nometnēs, vai arī vispār pabūt kopā ar mazpulku dalībniekiem. Jums ir mīļi mazpulki, un mīļi viņi tādēļ, ka jūs mazpulkos jūtaties tāpat kā savās mājās. Jūs strādājat mazpulkos no visas sirds, jums ir svēti mazpulku noteikumi un likumi un saskaņā ar šiem noteikumiem ir arī jūsu sirdsbalsis; jūs arī cenšaties visu to pildīt, ko sastāvēšana mazpulkos no jums prasa. Man ir arī zināms, ka panākumi ir jo labi, un panākumi ir labi tādēļ, ka jums labi vadītāji un labi ceļa rādītāji. Bet labi tie ir tādēļ, ka jūs labprāt paklausiet saviem skolotājiem, saviem**

vadītājiem un arī cenšaties visu padarīt un izpildīt, kā tas katram mazpulka dalībniekam arī pienākas. Mazpulkos valda sirsnība, saticība un uzticība. Uzticība mazpulku idejai, mazpulku darbam un uzticība arī savā starpā. Tādos apstākļos strādājot, patiesi jāsagaida, ka panākumi būs labi, un patiesi tie tādi arī ir. Es izlietoju šo gadījumu, lai jums visiem no sirds pateiktos, mazpulku vadītāji, sākot ar Lauksaimniecības kameras priekšsēdētāju Dzērves kungu un arī visiem citiem mazpulku vadītājiem novados, pagastos, pie skolām. Man nav noslēpums, ka jūsu darbs nav viegls. Viņu atvieglo tikai jūsu lielā mīlestība uz jūsu darbu un arī tā atsaucība un sirsnība, ko jums pretī sniedz mazpulku dalībnieki. Kopā visiem jums sirsnīgs paldies un tāpat arī sirsnīgs novēlējums, lai jūsu darbs veiktos uz priekšu tāpat kā līdz šim.»

Izskanot Prezidenta vārdiem, nometnes dalībnieki un dalībnieces nodziedāja vakarjundu — «Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai» un nolaida karogu. Mazpulka vadītājs Juris Konters pasniedza albumu Prezidentam, kuŗā sakopoti uzņēmumi no nometnes dzīves. Konters ir 12 bērnu tēvs, no kuŗiem 6 mazpulkā.

20. jūlijā notika Latvijas darba centrāles pirmā sēde arodu, amatu un profesiju izvēles padomdošanas sekcijai. Padomdošanu noorganizē visā valstī, un padomdevēju uzdevums ir atrast to arodu grupu, kas pārbaudāmai personai vispiemērotāks, censties jauniešu personīgās intereses saskaņot ar tautas un valsts interesēm. Padomdošanai jābūt obligatoriskai un bez maksas, jaunietim uzklausot nevien informaciju par arodu, bet arī par skolas izvēli pēc pamatskolas 4. klases. Augusta sākumā Daugavpilī, Višķos un Rēzeknē notika skolu vadītāju apspriedes par jaunatnes audzināšanu un arodizvēli Austrumlatvijā.

21. jūlijā ministru kabineta ārkārtējā sēdē Valsts Prezidents **Kārlis Ulmanis** ierosināja jautājumu par sevišķa valdības pārstāvja posteņa nodibināšanu valsts 4 apgabalos— Kurzemē, Vidzemē, Zemgalē un Latgalē. Viņu galvenais uzdevums būs saskaņot visu resoru vietējo darbinieku rīcību un darbību. Valdība vēl šajā jautājumā galīgu lēmumu nepieņēma, jo Prezidents noskaidros, uz kādiem pamatiem līdzīgi amati citās zemēs.

Jūlijā un augustā daudzas karaspēka daļas atzīmēja 20 gadu darbības atceri no viņu sākuma dienām — atbrīvošanas cīņu laika. Svinībās, kas notika Rīgā, Lilastē, Liepājā, Daugavpilī, Cēsīs ieradās Kaŗa ministrs ģen. **J. Balodis** un, uzrunājot kaŗavīrus, deva viņiem norādījumus tēvzemes aizsardzības darbā, uzsverot, ka līdzīgi ieroču spēkam stādāmas kaŗavīru karstās sirdis un ideālisms. Ar šīm svinībām saslēdzās arī brīvības cīnītāju piemiņas diena, kuŗu visā valstī atzīmēja 13. augustā.

Mazpulku lielais ugunskurs Dikļu nometnē

Jaunais mežsargs

ARNO RASA (Stāsts)

Jā, kā tad tas īsti ir? Skolotājs bija teicis, ka godīgam būt aizvien atmaksājas. Jā, bet kā un kas tad to atmaksās? — Juris domāja, jau ilgi par to domāja, tak nekādā skaidrībā netika, jo viens viņš šo jautājumu nevarēja atrisināt, bet prasīt nevienam viņš arī neprasīja.

Juris dzīvoja atkal pie mežsarga Zirņa, tā paša vecā mežsarga,kur priekš dažiem gadiem, jauns un bikls, pirmo reizi atstājis sava patēva kurpnieka Rieksta mazmājiņu, viņš te atnāca par lauksaimniecības mācekli. Bet redzi, gadi pagājuši, Juris beidzis pamatskolu, un tagad viņš te bija tā kā pa pusei saimnieks, pa pusei gaitnieks, darītājs un rīkotājs vienā personā, jo vecais mežsargs par savu saimniecību interesējās tik maz, cik vien maz iespējams. Un jauneklis te atkal tā bija iedzīvojies.

Lūk, tur jau Juris atkal aizgāja. Viņam plecos bija arkls, dažreiz arī cirvis vai izkapts, citreiz pavadā zirgs, bet aizvien viņš ko darīja. Tikai tā viena doma, jā, jā, par to godīgumu, kā tad tas bija!

Un atkal kādā rītā, tikko pabrokastojis, Juris, vēl sēžot pie galda, ievaicājās:

«Krusttēv, kā tas ir, skolotājs teica, ka godīgam būt aizvien atmaksājas? Jā, bet kā tad tas īsti ir?»

Mežsargs drusku pārsteigts paskatījās sāņus, bet citādi viņš sēdēja pavisam mierīgi un tikpat mierīgi viņš nobraucīja savu vaiga bārdu vienā pusē un tad atkal otrā. Hm! viņš tikai īsi pie sevis norūca. Viņam gan likās, vai tikai jauneklis te viņu negribēja pārbaudīt, drusku patramdīt tā sirds apziņu, sak, nāc tikai klaji ārā un atzīsties! — un tāpēc, mazliet apdomājies, viņš jautāja:

«Jā, kā tad tu pats to īsti domā?»

«Redzi, tā mums skolā teica. Bet kādā dienā, tas bija mūsu pašu klasē, zēni tintes pudelītē iebēra sasmalcinātu krītu, un tur nu iznāca tāds melns biezenis, ko vēlāk nolika skolotājam priekšā parakstam klases žurnālā. Skolotājs strauji iemērca spalvu un kā pacēla roku, notika pavisam kas negaidīts — visa žurnāla lapa bija vienos traipos. Viņš meklēja vainīgo, bet tas klusēja, un visa klase klusēja, un vēlāk skolotājs iesauca mani savā istabā. — Juri, viņš teica, tu esi aizvien bijis godīgs un taisns, pasaki, kas tās blēņas izdarīja. Nē, es teicu, to es nesacīšu. «Kā», skolotājs tad uzstājās, «vai tu nezini, ka apzināta noklusēšana arī ir melošana; tu nekad neesi melojis, un zini, es arvien esmu paļāvies uz tevi, uz tavu godīgumu, tāds tu būsi arī tagad un tu pateiksi, tev tas ir jāsaka . . . Jā, un tad es nemaz vairs tā īsti neaptvēru un pateicu. Bet vēlāk zēni mani piekāva.»

«Nujā,» vecais mežsargs pasmaidīja, «to tu biji nopelnījis, tu nodevi savus biedrus. Jā, jā, bet vainīgs arī skolotājs, viņš tādā veidā nedrīkstēja izmantot tavu godīgumu, viņš nedrīkstēja piespiest izteikt to, kas bija jādara pašam vainīgajam. Tā nu tev toreiz gan izgājis . . .»

«Jā, bet atmaksa? vai tāda arvien tā atmaksa! Juris piepeši iesaucās, pilns ziņkāres un vēlēšanās to visu noskaidrot.

«He, he, he» mežsargs iesmējās» tu esi tik sasodīti jauns vēl, bet galva, tā tev ir īstā vietā, to es esmu allaž teicis, no pašas pirmās dienas, kad tu te atnāci pirmajā pavasarī. Ak tā, par to citu, nu to jau tu pats dzīvē redzēsi, pagaidi, ar laiku, bet tagad vadies pēc tā, kas tev skolā mācīts.» Un to izteicis, vecais vīrs pameta mirkli pāri galdam pie loga, kur visu laiku klusēdama sēdēja maza, salīkusi sieviņa, adāmām adatām veikli zibot viņas rokās, bet vecā Zirņa priekšā tās varēja tikpat viegli pārvērsties mazos sirdsapziņas šķēpos. Un tad? Viņš labāk tūlīt mainīja sarunas virzienu, lai tik adatas zibētu tikpat mierīgi, un lai godīguma jautājums vairs nebūtu jācilā, bet . . . Jā, bet ko tu, cilvēks, vari zināt, pie kuŗa akmens atdauzīsi kāju!

«Skaties,» mežsargs priecīgi smaidot izņēma no kabatas pulksteni un salīdzināja to ar veco rādītāju pie sienas: «Manējais atkal palicis lēnāks, laikam nav ilgi eļļots.»

«Kā!» Juris brīnījās, «vai tad tu, krusttēv, savu pulksteni eļļo?»

«Nē,» mežsargs iesmējās, «bet pašam sevi kādreiz jāieeļļo, saproti!»

Te piepeši adāmo adatu gaita kļuva žiglāka, spožie tērauda iesmi knikšķēdami sitās viens pret otru, un reizē ar šo kluso troksnīti no loga puses atlidoja pārmetumu pilni vārdi:

«Māci tikai bērnam visādas blēņas!»

«Nu ir gan atraduši bērnu!» mežsargs iesāka, bet Juris tūlīt iesaucās starpā: « Ā, tad es zinu, tā ir rudzu eļļa!»

«Nu redzi, zēnam niķis rokā, iemācīsi vēl viņu . . .»

«Krustmāt, neraizējaties, es jau to sen zināju, bet man tas nemaz neinteresē, man tā eļļa negaršo, nepavisam ar ne.»

«Tu dzirdi,» mežsargs smaidīdams teica, bet adatas pie loga bija apklusušas un pavediens stājies tecēt.

«Tu dzirdi,» mežsargs atkal atkārtoja, «man viņam nekas tāds nav jāmāca. To labo es jau varu no viņa mācīties, bet uz ļauno es tikai aizrādu, es sagatavoju viņu dzīvei, lai zina, kā ļaunumu atvairīt. Tas ir katram jāzina, to tu, māt, arī nevari noliegt. Bet Jurim tak ir tāda galva. Jā, ja viņš nebūtu tik sasodīti jauns, es rīt, parīt aizietu pensijā un atstātu viņu savā vietā. Viņš to spēj.»

Vai viņš neteica — pensijā? Jā, bet ko viņš ar to domāja? Un pelēkā pavediena tecējums, kas tikko atkal bija sācis gausi ritēt, nu apsīka pavisam un paceltā galva raudzījās pāri šurp no loga. Mežsargs tagad to tīri labi redzēja, redzēja šīs divas jautātājas acis, un viņš tīri labi saprata, ka bija drusku par daudz pateicis. Šoreiz nu viņš sveikā netiks cauri.

«Juri,» mežsargs gluži rāmi teica, «man šķiet, vai nevajadzētu izvagot kartupeļus. Ak, tu ar tā domā. Nu, redzi, izdari to līdz pusdienai. Palaid tā dziļāk,» viņš vēl Jurim aizejot uzsauca, «zeme ir tāda pasausa. Un aramsakas ir gubenī uz vadža.»

Istabā iestājās klusums. Adatas atkal mierīgi zibēja, un noliektā galva pie loga nesteigdamās nogaidīja, kamēr ārā gar logu aizslīdēja Juraą ēna. Un tad — abas rokas kā bez spēka palika klēpī guļam.

«Vai par tevi atkal kāda sūdzība iesniegta?» viņa prasīja, un šai balsī vairs nedzirdēja nekādu pārmetumu, drīzāk rūpes un bažas.

«Sūdzība vai nesūdzība, to es nezinu, bet divi reizes mani nopratināja, tas ir viss. . .»

«Tā jau es domāju,» viņa nopūsdamās palocīja galvu. «Kad jau sāk par pensijā iešanu runāt, tad jau kaut kam atkal vajaga būt. Ak, Kungs, cik nesavaldīgs cilvēks! Vai tad tu reiz nevari laboties?»

Bet uzrunātais klusēja.

«Tu iedzīsi mūs visus postā!» viņa teica. «Vai tad tu nevarēji šos dažus gadus pagaidīt, kamēr izkalpo pensiju! Bet nē, viņam vajaga trakot! Tad tu redzēsi, ka nedabūsi beigās vairs neko, jā, to viņi var izdarīt, un izliks mūs visus no mājas. Ko tad tu darīsi? Almai rudenī kāzas, bet, ak, kauns! Kā lai bērns tagad kādam skatās acīs! Bet tev jau tas viss vienalga, kas tev par mums citiem daļas, kad tu tikai vari iet pa mežu un šaut. Jā, šī malu medīšana, tā nu ir arī īsta dzīvnieku mocīšana. . .»

Tā tas turpinājās labu brīdi, un viņš, ne vārda starpā nebilzdams, ļāva, lai viņa mierīgi izkrata savu sirdi, lai izteic savas bēdas, — tā tak ir labāk! un tikai, kad viņa apklusa, vēl brīdi nogaidījis, viņš teica savu:

«Tev ir viegli runāt, tāpēc, ka tu no tādām lietām nekā nezini, ne kas mežs, ne medīšana. Ja tev bise plecos, un tu ieraugi stirnu vai lapsu, kā tu nešausi? Tad tu vairs neredzi dzīvnieku, bet tavā priekšā ir tikai mērķis, kuŗam vajaga trāpīt, un pats tu esi tikai strēlnieks, vairāk nekas. Jā, pirmā vasarā, kad atnāca Juris, es jau domāju, nupat būs labi: viņš ar savu godīgumu mani uzveica, jā, taisni kā uzveica, bet . . . Nav vērts tev to stāstīt, es atkal vienkārši padevos, tu domā kārdinājumam, kaut vai arī tā.»

«Tev trūkst stingrības pašam pret sevi»,

viņa atkal teica. «Ja tu ko esi apņēmies, tad izturi, neesi nekāds bērns. . .»

Un tad nu iekšā viss atkal sākās no gala, bet ārā Juris dzina vagu pakaļ vagai un savādais domīgums viņa vaigā bija izzudis,dodams tur vietu pārliecībai, tai labai pārliecībai, kas viņam īstā laikā un vietā bija iemācīta.

Jā, bet kad tas atmaksāsies?

Pagaidi, gan jau! kāda balss sauca pretī, un Juris skatījās, vai kāds viņam ko būtu teicis, bet tur neviena nebija, tikai saulē sasilis kartupeļu lauks, zaļš laksts pie laksta, kas stāvēja katrs savā vietā.

Piepeši atdarījās istabas durvis un iznāca mežsargs. Viņam rokā bija spieķis. Spieķis? Jā, Juris to tūlīt pamanīja un tā kā smaids pārlidoja viņa vaigu. Spieķis. . . Jā, jā, viņš laikam kļūstot vecāks, mežsargs, pamājis Jurim ar galvu, gaŗām iedams noteica, uz spieķa esot tik laba atbalstīšanās.

*

Tā pagāja vasara, gaišās saules dienas, un spieķis arvien vēl bija darbā; pienāca rudens, rāma mirdzuma un ražas svētības pilns laiks, un vecā bise bija gluži aizmirsta, tā tur karājās istabā pie sienas, smalku zirnekļu tīklu pārausta.

Tuvojās Almas kāzu diena, un Juris skatījās, kas te notika, kas te viss tika taisīts un darināts, bet kāzas dzers kaut kur aiz lielā meža, tur kādā saimniecībā, kur nu Alma būs saimniece. Jā, saimniece, tā pati Alma būs saimniece, kas priekš dažiem gadiem beidza mašīnrakstīšanas un stenografijas kursus un, pārbraukusi vasarā no pilsētas, uz visu skatījās ar tādu savādu vēsumu un atturību, it kā te nekas vairs viņu nesaistītu.

«Man tikai vajadzētu kādu gadu ātruma iegūšanai,» viņa toreiz bija teikusi tēvam, domādama par saviem kursa priekšmetiem, bet tēvs domāja drusku citādāk, un, palūk, nu Alma bija ieguvusi pavisam citu «ātrumu»: jauna un lokana viņa te staigāja, aptecēdama mājsoli, un vecās mežsargu mājas brūnganie baļķi tagad no rīta līdz vakaram skanēja dziesmu pilni, kā viņās senās dienās.

Bet tad kādā pusdienā, kad Juris pašreiz stāvēja pie kūts un gribēja iet palīdzēt Almai govis slaukt, atkal iešalcās mežs. Jā, tā kā viņās senās dienās tas bija šalcis. Viena, tad otra atbalss, un klusums. Juris gan zināja, ko šie trokšņi tur tālu mežā nozīmēja, bet viņš nebilda ne vārda nevienam un darīja savu darāmo.

Vakarā Juris sastapa mežsargu Zirni dārzā. «Krusttēv, šodien kāds mežā šāva. Divi reizes es dzirdēju.»

«Nu protams,» mežsargs piemiedza acis un skatījās jauneklim tieši virsū, «tad jau tu nebūtu Juris, ja tu to nedzirdētu. Es jau tā nodomāju, vai kāds cits dzirdēs, vai ne, bet Juris gan.»

«Vai tad tu, krusttēv, arī dzirdēji? Tas bija tanī laikā, kad tu dārzā gulēji.»

«Es dzirdēju gan, un kā vēl!» mežsargs drusku pavīpsnāja un nobraucīja sirmos bārdas kušķus.

«Nez, kas tas šāvējs varēja būt?» Jurim nejauši paspruka jautājums, un viņa acis iemirdzējās vien, it kā viņš pats te būtu mežsargs, kam to vajadzētu noskaidrot.

«To tu laikam gan dikti gribētu zināt! Bet . . .» mežsargs tā kā apdomājās un tad turpināja: «Bet es tev izstāstīšu, kas tie šāvēji te vispāri ir, tev tā kā tā reiz tas būs jāzina, kā nākošam mežsargam. Tas viens ir vecais Paegle, otrs Saltups no Purvagala un trešais — vecais Zirnis, to jau tu labi pazīsti. Tas pirmais pašreiz ir saslimis, jau trešo dienu; Saltupa nav mājā, tas izbraucis; tad nu tu zini, kas tas šāvējs varēja būt,» mežsargs svarīgi noteica, un bezbēdīgs smaids gulēja viņa lūpu un acu kaktiņos, un viņš ar lielu ziņkāri uztvēra katru kustību Jura sejā, noskatīja katru viņa vaibstu. Viņam bija tāds kā baudījums dzirdēt, ko nu šis jaunais puisis teiks, kā viņš tagad rīkosies.

Bet Juris neteica nekā. Viņš tikai drusku piešķieba galvu un mirkli raudzījās tālumā, mierīgs un kluss, tad lēni apgriezās un aizgāja. Bezbēdīgais smaids vecā vīra vaibstos izzuda, un rāms un pārsteigts viņš te stāvēja un raudzījās sev priekšā zemē; tādu iznākumu viņš nekad nebija sagaidījis, taisni tā kā kādu belzienu būtu dabūjis un tieši pašā pierē.

«Hm!» beidzot mežsargs norūca, tad viņš saņēmās un nospļāvās. «Jā, jā, tu,

Lūk, tur jau Juris atkal aizgāja. Viņam plecos bija arkls, pavadā zirgs. — Tikai tā viena doma, jā, jā, par to godīgumu — kā tad tas bija!

cilvēks, nemaz vairs nejūties kā savās mājās,» viņš pie sevis murmināja, «godīgums, visur godīgums un . . .» Bet tad viņš aprāvās un vēlreiz visu pārdomāja.

Pēc dažām dienām sievieši taisījās uz veikalu, šis tas vēl kāzu godībām bija jāiegādājas, un viņas jau bija ceļā, kad mežsargs piepeši teica:

«Juri, tev vajadzēs iet līdzi un palīdzēt viņām atnest pirkumus.»

«Labi,» Juris atteica un, aši uzrāvis citus svārkus, aizsteidzās gājējām nopakaļ, bet viņam tā vien likās, ka saimnieks šodien tikai no viņa gribēja atbrīvoties. Tā bija tā lieta.

Un kāda sagadīšanās, tikko aizgājēji vienā ceļa ielokā aiz meža stūra pazuda, tā otrā pusē mājai no krūmiem izslīdēja kāds vīrs un vieglu, glūnīgu gaitu tuvojās ēkām. Nācējam pār roku bija pārmests izbalojis, nonēsāts lietus mētelis un, tikai vairākas reizes visapkārt aplaidis skatu, viņš ienāca dārzā, kur pašreiz zem ābeles zvilnēja vecais mežsargs.

«Noliec vien turpat priekšiņā!» viņš uzsauca nācējam, it kā jau zinādams, ka zem mēteļa kaut kas būtu viņam, bet otrs atkal, kā labi pārzinādams visus mājas kaktus, garām iedams iegriezās priekšnamā. Un tagad iznākot mētelis viņam bija pārsviests pār plecu.

«Piesēdi, Paegl!» mežsargs īsi teica atnācējam un tad pēc brītiņa: «Nu, kas tad atkal.»

«Vai tev nav kāda staklaina priede?» Paeglis ieprasījās. «Akai stabs pagalam, sievieši palaiduši vindu vaļā un nolauzuši, bija tāds aizpuvis.»

«Apskaties viņpus purva,» mežsargs pēc

īsas apdomāšanās teica. «Tur ir dažas, izmeklē sev kādu. Bet tad zini, kā . . .»

«Zinu jau zinu, bet vai tad tuvāk nevarētu?»

«Nevar. Drīz nedabūsi neko vairs.»

Otrs paraustīja plecus. «Kas ar tevi ir? Bailīgs vai vecs kļūsti?»

«Varbūt ka godīgs!» mežsargs rāmi noteica un pašķielēja uz Paegli, bet tas tā savādi ieklepojās un, pagriezies pret runātāju, skatījās tam tieši acīs un smējās tā gaŗi un nedabiski, it kā teikdams: «Hm, tu un godīgs! Kā tas var saderēt kopā?»

Mežsargs klusēja, un viņam atkal bija tāda sajūta, ka būtu saņēmis kādu belzienu un tieši pašā pierē. — Kad Paegle bija aizgājis, viņš vēl brīdi stāvēja un skatījās it kā noraudzīdamies pats uz savu pagājušo dzīvi, kas gribēja joprojām ritēt pa ierasto ceļu un vecā kārtībā, bet ja nu viņš pats domāja drusku citādāk, tad atkal nāca tie tur, šādi tādi draugi, un iegrieza riteni vecās sliedēs. Un ja viņš vienā dienā saņemas, — mežsargs domāja tālāk, — spēka viņam tik daudz vēl būtu, nu tad . . .

Bet palūk, tur priekšnamā stāvēja tāds jauki aizvākots medus rāmītis, taisni prieks bija skatīties, un visa telpa tā smaržoja pēc vaska un dravas, ka mežsargam ienākot visa labā apņemšanās atkal pagaisa līdz ar medus dvašu. Jā, kamēr mājā bija tāds medus rāmītis, no godīguma daudz neko nevarēja prasīt! —

Kāzu dienā Juris palika viens pats mājā, viņš bija apņēmies visu te apdarīt, un viņam kā mājās palicējam nu cēla daudz ko priekšā, gan ēdamā, gan dzeramā. Un redzi, tur bija arī medus ar visām šūnām, Juris tūlīt to pamanīja un saprata arī, kādā ceļā tas te bija nokļuvis, jo Mežsargos jau bišu nebija. Un tā jau nebija pirmā reize, kad viņš ap šādām lietām mielojās, bet tagad — Juris iedūra ar naža galu kā pamīkstā dzintarā un atkal roku lēni atvilka atpakaļ. Nē, viņš nevarēja, viņš vienkārši nespēja tādu medu ēst, un ilgi un domīgi viņš raudzījās, prātodams, vai tad krusttēvs ēdot to nejuta: tāds kumoss taisni tā kā spiedās kaklā un aizvien atgādināja, kādā veidā tas bija iegūts.

Juris nolika nazi un medu vairs neaizskāra.

Pagaidi vien, gan tas atmaksāsies! — kāda balss tā kā sauca, un Juris neviļus paskatījās pa logu. Ārā bija gaiša un rāma rudens diena, un tas laikam bija priecīgais saules stars, kas ieslīdēja viņa sirdī un tur iesaucās. Jā, bija tik jauki būt godīgam un darīt savu darāmo. Pārējais viss nāca pats no sevis.

*

Un tad tā diena pienāca.

Bija pagājuši atkal daži gadi, un gaišā mirdzā rudens gāja pār zemi, pilns svētības un jaukuma. Tas laikam bija tas pats priecīgais saules stars, kas tagad gavilēja Jura sirdī un atspīdēja acīs, kad viņš te stāvēja mājas pagalmā savā jaunajā mežsarga tērpā un skatījās visapkārt.

«Jaunais mežsargs, tur viņš ir!» vecais Zirnis rādīja sievai ar roku un nāca pats pirmais Juri apsveikt. «Redzi nu, Juri, godīgam būt aizvien atmaksājas. Taisni šī tava godīguma dēļ es gādāju, lai tu paliktu manā vietā, lai tu to dabūtu un neviens cits. Tu jau vēl esi tik jauns, bet es tiem kungiem teicu, ka tev godīgums un taisnīgums ir kaut desmitiem. Jā, taisni tā es teicu. Bet nu,» Zirnis iegāja priekšnamā un tūlīt atgriezās ar bisi rokā. «Ņem, tā ir tagad tava. Veca tā ir, bet labi šauj.» Un viņš drusku pamāja ar galvu, zīmīgi piemiegdams vienu aci. «Man tagad nu reiz pietiks ar spieķi vien.»

Turpat stāvēja arī mežsarga sieva, un, to dzirdot, viņai tā iemirdzējās acis, ka tūlīt pagrieza galvu sāņus un aši pacēla priekšauta stūri. Beidzot nu arī adāmās adatas reiz varēs pavisam mierīgi kustēties viņas rokās un pavediens ritēt rāmi jo rāmi.

Juris par visu pateicās, un viņš bija tik priecīgs un satraukts, bet vēl viņam kas bija sakāms.

«Krusttēv, kā tas ir, vai jums te tāda kārtība, ka visi nāks pie manis ar sālsmaizi?»

«Es nu to īsti nezinu. Vai tad kāds jau būtu bijis?»

«Jā, vakar pie manis atnāca kāds vīrs un, ienākot priekšnamā, kaut ko nolika

zemē. Viņam bija vajadzīgi kādi koki. Es teicu, lai jau pieteic pagasta valdē, kāda tā kārtība ir, un tad atkal atnāk. Bet promejot, es skatos, viņš atstāj sainīti turpat, tanī bija medus rāmītis, varēja skaidri redzēt. Es saku, lai neaizmirst savu nesamo. Ak, pareizi! — viņš iesmējās, — redz, kāda veca galva! Paņēmis sainīti, viņš izgāja ārā, bet tad uz kāpnēm apstājās, pagriezās un nāca atkal atpakaļ. Redz, stulbs kas stulbs, sieva tak lika par sālsmaizi Jums to nodot, un es pavisam piemirsu. Vai nu tā bija, es smējos pretī, ka tik nav atkal aizmirsies, vai sieva nebūs likusi uz veikalu vai kur citur nest. Varbūt gan, ak, šī vecā galva! viņš noteica un aizgāja ar visu rāmīti, pārmezdams tam pāri savu mēteli.»

«He, he,» Zirnis iesmējās. «Esi drošs, tagad pie tevis neviens vairs ar tādām «sālsmaizēm» nenāks.»

Pašā pievakarē līdz ar tumsu sāka līņāt sīks, pelēks rudens lietus, un Juris domīgs staigāja iekšā un ārā. Laiks bija kā radīts meža zagļiem, un beidzot viņš paņēma bisi un gāja uz mežu.

«Par velti viņš iet,» Zirnis pie sevis noteica, jau atlaidies gultā un klausīdamies, kā ārā vējš pieaug. «Kad viņš nepieņēma medus rāmīti, tie tad arī tur neviens vairs neies, viņi to neuzdrošināsies. Jā, tā tas ir,» viņš iemigdams vēl pie sevis nomurmināja, «tikai vienam savā vietā vajag turēties taisnam, tad redzi, tie citi arī tā kā apdomājas un sāk iet līdzi.»

Bet jaunais mežsargs vienmērīgiem soļiem gāja pa mežu, gāja taisni pret vēju, kas kopā ar lietu sitās viņam sejā un krūtīs, bet viņš tikai drusku piešķieba galvu, lāgu lāgiem apstājās, paklausījās klusajā čabēšanā kokos un krūmos un soļoja atkal taisni savu ceļu tālāk.

„Piesēdi, Paegl!" mežsargs īsi teica atnācējam

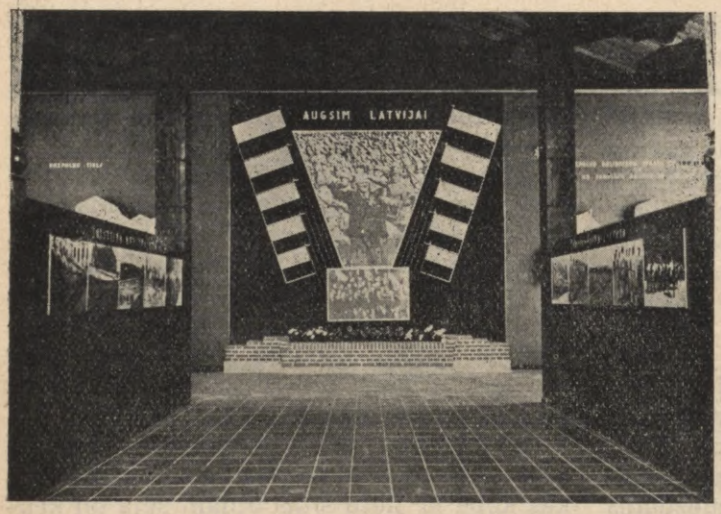

Centra novietne mazpulku paviljonā Jelgavas izstādē

Arī es esmu apskatījusi Jelgavas izstādi

SARMĪTE GOBA

Tā svētdiena, kad mūsu mazpulks gatavojās braukšanai uz lauksaimniecības sasniegumu skati Jelgavā, man laikam paliks atmiņā kā viena no gaišākām un saulainākām. Biju jau labi sen ar lielu interesi sekojusi rakstiem «Mazpulkā» un avīzēs par plašo un interesanto sarīkojumu Jelgavā un slepus lolojusi cerības vienreiz katrā ziņā turp nokļūt. Manu uzmanību saistīja arī Lauksaimniecības kameras izsludinātā rakstu darbu sacensība mazpulku dalībniekiem. Biju nolēmusi tanī visādā ziņā piedalīties. Tāpēc, atbraucot Jelgavā, ar sevišķu uzmanību apskatīju visas daudzās un plašās novietnes, mēģinot izlobīt to saturu iespējami pilnīgi.

Prieks bija redzēt labi koptos mazpulku lauciņus, kas ierīkoti pa labi no galvenās ieejas. Te es ļoti daudz mācījos un varēšu no visa redzētā kaut ko izmantot arī sava tēva saimniecībā un mūsu mazpulka darbā. Taisni brīnums, ka vieglajā smilts zemītē, kāda ir Jelgavas izstādes laukumā, var izaudzēt tik lielus sīpolus, kādi izstādē redzami. Gribējās katrā ziņā noskaidrot, kā gan tāda raža panākta. Par laimi izdevās turpat izstādē satikt sīpolu audzētāju — kāda Jelgavas mazpulka dalībnieci, kuŗa pastāstīja, ko visu tā darījusi un veikusi. Pats svarīgākais esot pareizs mēslojums. Sevišķi daudz uzsēts kalija un slāpekļa. Ja nu tēvs tikai atļaus mākslīgos mēslus nopirkt, tad domāju gan, ka arī manā lauciņā sīpolu raža nākošgad nebūs mazāka.

Skaisti izskatījās krāšņās saulespuķes, savas dzeltenās galvas svinīgi noliekušas. Man patika, ka jelgavnieki blakus atsevišķām dārzāju dobēm ierādījuši vietu arī košumam, iedēstot ļoti skaistas puķes, kas patlaban ziedēja.

Pēc pamatīgas iepazīšanās ar mazpulku lauciņiem ziņkārīgi devos uz Jaunatnes paviljonu. Sperot kāju pāri slieksnim, likās, ka esmu ienākusi itkā svētnīcā, jo uz mani noraudzījās mūsu Virsvadonis, daudzo mazpulku dalībnieku gaviļu apfoto uzņēmum sveikts. Zem milzīga daudz krāšņu ziedu. Liekas, tie pauž mazpulku jaunatnes zaļoksnējo sparu un darba prieku. Es ilgi uzkavējos šai novietnē un sīki apskatīju visu tur redzamo. Atradu tur arī vienu uzņēmumu no mūsu mazpulka, kad zēni bija izgājuši ierindas apmācībās. Daudz pazīstamu nodarbību, kas parādītas tādās krāsainās bildēs, kuŗas no aizmugures apgaismo ar elektriskām spuldzēm. Tik jaukus fotografiskus uzņēmumus nekad vēl nebiju redzējusi.

Pie sienām mazpulku paviljonā daudz zīmējumu un skaitļu, kas stāsta par mūsu organizacijas pēdējo 5 gadu darbu. Apskatīju Latvijas karti, kurā parādīts pa atsevišķiem apriņķiem, cik procentu no lauku jaunatnes iestājušies mazpulkos. Man bija drusku skaudība, kad Cēsu apriņķis šai ziņā pirmā vietā. Tā nodomāju, kad braukšu mājās, mēģināšu saskubināt visus apkārtējos skuķus un zēnus, lai iestājas mazpulkos. Tad nākošreiz izstādē mēs, madonieši, droši vien varēsim lepoties ar lielāku mazpulku dalībnieku skaitu.

Ļoti daudz pamācīga es atradu izstādes galvenajā ēkā, kur rādīti Atjaunotās Latvijas 5 gadu sasniegumi. Te bija daudz ko pierakstīt un atzīmēt, lai nekas nepiemirstos un labāk paliktu atmiņā. Tagad esmu daudzām draudzenēm, kuŗas uz izstādi pašas nevarēja atbraukt, stundām ilgi stāstījusi par visu Jelgavā redzēto. Viņas visas mani apskauž un stāsta, ka nu es esot gan stipri gudrāka kļuvusi par šām, sevišķi vēl, ja runā par rokdarbiem, kuŗi vienmēr ir bijuši mana sirdslieta. Tāpēc es arī kādas trīs stundas nodzīvoju pa izstādes mājturības novietni, kur laipna instruktore man sīki un skaidri izstāstīja, kā apieties ar modernām austuvēm un kā parocīgāk tautiskie raksti darināmi. Iedeva līdz arī vairākus rakstu paraugus un nītīm zīmējumus. Tagad būs jāpārliecina māte, lai vietējam amatniekam liek pagatavot veļas mazgājamo ierīci «Muldu», kuŗas zīmējumu es no izstādes atvedu līdz. Šī veļas mazgājamā mašīna ir ļoti vienkārša un viegli darbināma, bet darbs veicas nesalīdzināmi ātrāk, nekā rokām beržot. Arī dārga šī ietaise nav.

Mūsu mājās tagad nebūs vairs nevienas mušas, jo izstādē man rādīja paņēmienus, kā tās viegli un lēti izskaužamas.

Dārzkopības novietnē ieraudzīju tik jaukus un sulīgus ābolus, bumbierus, zemenes un citus augļus, ka taisni gribējās tos nogaršot. Bet izrādījās, ka visi šie gardumi pagatavoti no tīra māla, tikai viņu ārpuse meistariski izkrāsota. Te bija redzamas visas Latvijā sastopamās dārzaugļu šķirnes. To starpā bija arī ļoti daudzas, kuŗas man nebija pazīstamas. Man liekas, ka Ničnera zemeņu ābolu un Aekero vajadzēs mēģināt uz pavasari mājās iestādīt, jo šīs šķirnes, kā man to paskaidroja dārzkopības specialists, prasot rūpīgu kopšanu un esot visai gleznas un tirgū labi samaksātas. Es pielikšu visu savu jauno spēku un centību, lai izaudzētu sev šīs krāšņās ābelītes.

Visu plašās novietnes vienu galu aizņem Brenguļu pagasta Storu mājas atveidojums, kuŗš izpildīts tik pamatīgi, ka paliek iespaids, itkā apmeklētājs noraudzītos uz minēto saimniecību no kādas augstas vietas, saskatīdams visas ēkas, dārza kokus, celiņus, upes līčus un plašos laukus, gar kuŗiem tālumā aizstiepjas telefona stabi.

Reiz vajadzēs gan aizbraukt uz brenguliešiem, lai redzētu šo saimniecību tieši dabā. Izstādē bija paša saimnieka E. Stokina apraksts par to, kā viņš jaunības dienās centies un strādājis, lai tiktu dzīvē uz priekšu. No šī, tagad jau sirmā lauksaimnieka dzīves stāsta mēs, mazpulku dalībnieki, ikviens varam daudz ko mācīties. Te redzam, ka stingra griba un apņemšanās, savienota ar zināšanu iegūšanu, nes svētību un ceļ labklājību.

Mazpulka dalībnieces E. Radziņas sīpolu lauciņš Jelgavas izstādes laukumā

Kā rakstāmi sacensības darbi par Jelgavas izstādi

Latvijas Lauksaimniecības kameras prezidijs izsludinājis rakstu darbu sacensību mazpulku dalībniekiem un skolu jaunatnei par tematu «Kas man izstādē vislabāk patika, kas man tur interesēja un kāpēc», atvēlot labāko sacerējumu godalgošanai zināmu sumu.

Mazpulku Virsvadonis, Valsts un Ministru Prezidents Dr. **Kārlis Ulmanis** godalgām ziedojis Ls 500,—. Arī kopdarbības organizacijas, valsts monopoli un valdības organizētās akciju sabiedrības saziedojušas jaunatnes rakstu darbu sacensības godalgām apmēram Ls 1000,—. Tā tad šī LLK izsludinātā sacensība izpelnījusies vislielāko uzmanību un ievērību. Ar gandarījumu atzīmējama arī mazpulku jaunatnes interese, jo LLK Izstādes birojam līdz šim jau ienākuši vairāki simti apcerējumu. Darbu iesniegšanas termiņš izbeidzas š. g. 1. septembrī, tad žurijas komisija skatīs cauri visus iesūtījumus un lems par to godalgošanu.

Izsludinot minēto sacensību, Latvijas Lauksaimniecības kameras nolūks bija pieradināt mazpulku jaunatni nopietni un kritiski vērot lietas un parādības. Šis nolūks arī izpaužas sacensības tematā. Te nav domāts, lai rakstu autori sniegtu pilnīgu visas izstādes apskatu, bet gan izceltu no visa redzētā to, kas tiem šķiet interesants, jauns, neparasts, praktiski noderīgs personīgā dzīvē vai saimniekošanā. Tāpēc sacensības darbos izceļama un apskatāma viena vai nedaudzas izstādes raksturīgākās novietnes, aizrādot, kāpēc tai-ni tās saistījušas rakstītāja ievērību.

Nav svarīgi rakstos atkārtot izstādē redzamos skaitļus vai diagrammas, lieka arī pārāk liela jūsmošana. Tās neliecina nekā par rakstītāja uztveres un novērtēšanas spējām, kuŗas pārbaudīt un vērot ir rakstu darbu sacensības nolūks. Nepieciešami izteikt savu spriedumu un vērtējumu par vienu vai otru izstādes novietni.

Darbi rakstāmi pareizā latviešu valodā, aprakstot papīram tikai vienu pusi. Labākos godalgotos darbus publicēs laikrakstos un lauksaimniecības žurnālos.

Mazpulku svētkos

M. MALCENIEKS, 84 Saukas mazp. dalībn.

Vēl dažas nedēļas, tad dienas — stundas, — vadītas spraigā darba ritmā un gaidošā prieka jūsmā, un tad — zeltainā septembra iezvani liks latvju zemi pārjoņot baltzaļo karogu šalkām. Kā spēcīga un neapturama upes straume plūdīs Rīgas ielās pelēkzaļo jauniešu tūkstoši no visiem pagastiem un pilsētām, neskaitāmām sētām un namiem. Skaisti atbalsosies tad galvaspilsētas namu masīvos jaunās trauksmes nesēju raitais soļu dimds un daudzo balsu gaviļainais skanīgums.

Tad mēs, nesalaužamā vienībā cieši kopā saliedētā mazpulku saime, būsim kopā pulcējušies, lai nosvinētu savas organizacijas 10 gadu pastāvēšanas svētkus.

Ar patiesu godbijību dziļā pateicībā nolieksim savas galvas to vīru priekšā, kas, stipras gribas vadīti un nešaubīgas ticības aicināti, stāvējuši jau pie mūsu organizacijas šūpuļa, bet kas arī visu šo laiku pašaizliedzīgi darbodamies un gudri rīkodami, izveidojuši Latvijas mazpulkus ne tik vien par skaitliski lielāko, bet arī iekšēji veselāko jaunatnes organizaciju.

Tuvojoties šiem svētkiem un apskatot to klusībā veikto lielo organizacijas veidošanas darbu, mēs īsti sākam saprast, ka savas vadības pašaizliedzīgos upurus atmaksāt pilnīgi nespēsim, kaut gan nekādā ziņā nebūsim tie, kas ļauj cerībās vilties. Ar visu sirds dedzību, prāta asumu un muskuļu spēku mēs būsim uzticami sargi tēvu zemei. Bet ja mūsu svētki sakrīt ar Virsvadoņa šūpuļa svētkiem, tad tā lai drošākā ķīla mūsu gatavībai cīnīties un krist par savu tautu, valsti — Latviju.

Tas jāzina katram mazpulka dalībniekam

Agr. K. ĶIRSIS

Novadu sacīkstēs šogad izrauga labākos dalībniekus valsts mēroga sacensībām: ēdienu gatavošanā — meitenēm un šaušanā — zēniem. Novada sacīkšu uzvarētājiem nopietni jāsagatavojas valsts mēroga sacensībām š. g. 2. septembrī — Rīgā. Šīs valsts mēroga sacīkstes, kas notiek pirms lielās mazpulku 10 gadu darba atceres svētku dienas 4. septembra, izpelnīsies vispārēju sabiedrības un visu mazpulku svētku viesu interesi. Tāpēc šinīs sacensībās jārāda sevišķi labi rezultāti. Katrs dalībnieks valsts sacīkstēs jau būs nevis kā atsevišķa mazpulka, vai viena novada, bet kā visu Latvijas mazpulku pārstāvis, kuŗš rādīs mazpulku jaunatnes prasmi un spējas. Tāpēc ikkatram dalībniekam jārūpējas, lai valsts mēroga sacīkšu dalībnieki tiešām pienācīgi sacīkstēm gatavotos un tiešām pierādītu savas labākās spējas. Šaušanā mēs nekad nevaram pārāk labi būt — še vienmēr ir iespējams gatavoties, mācīties un pārbaudīt sevi. Arī ēdienu gatavošanā vēl katra meitene var savu veiklību vingrināt.

Tāpat visiem dalībniekiem kopēji jārūpējās, lai visi dalībnieki, kas ieradīsies mazpulku svētkos š. g. 4. septembrī, būtu ar labu un brašu stāju. To lai katrs atceras braukdams uz Rīgu. Lai neviens nestaigā nokārtu galvu pa Rīgas ielām, bet droši un atklāti katram skatās acīs. Tāpat lai neviens rokas «nesilda» bikšu kabatās! Ja visi labi gribēsim, tad arī patiešām labi būsim.

Lielajā svētku dienā satiksimies kā patiesi draugi, un valcenietis būs tikpat tuvs ar krāslavieti vai liepājnieku, kā ar tuvo kaimiņu valmierieti. Palīdzēsim viens otram, kur tas būs vajadzīgs, un stiprināsimies apziņā: Esam viena saime, zeme mūsu laime — Augsim Latvijai!

Beidzamās vasaras sanāksmēs visos mazpulkos jāpārrunā arī nākotnes darba plāns un turpmākie uzdevumi.

Vienam otram, sevišķi gados vecākam dalībniekam jāķeŗas arī pie lielākiem un nopietnākiem darbiem. Vērtīgs darbs ir ziemāju audzēšana savā lauciņā un sacensības ziemāju audzēšanā. Sevišķi svarīgi ir pārbaudīt ziemāju sēklas kodināšanas nozīmi un panākumus, kā arī ziemāju mēslošanas nozīmi ar mākslīgiem kalija un fosforskābes mēsliem pārziemošanā.

Neviens mazpulka dalībnieks nedrīkst aizmirst, ka arī savā sētā, savā lauciņā viņš var vairot vai arī mazināt sava mazpulka labo slavu. Tāpēc katram mazpulka dalībniekam visu vasaru jārūpējas par savu lauciņu, lai tas vienmēr atrastos priekšzīmīgā kārtībā. Katrs dalībnieks ir atbildīgs ne tikai sev, bet arī pret citiem sava mazpulka dalībniekiem. Kas negrib savam mazpulkam sliktu darīt, tas rūpējas, lai katru savu darbu pareizi un īstā laikā veiktu.

Lauciņam vienmēr jābūt uzirdinātam un bez kādām nezālēm. Jārūpējas, lai arī gar lauciņa malām neaugtu nezāles, dažreiz tīri kā «dzīvžogs», tāpat izravētās nezāles nav jāsakrauj čupās gar lauciņa malu, bet gan komposta kaudzē.

Grāmatvedībai par audzējamo kultūru piegriežama sevišķa vērība, un visi aizrādījumi, kas doti, grāmatvedību pārbaudot, mazpulka sanāksmē vai vadītāja kontroles apmeklējumā, labi jāievēro un nekavējoties jāizpilda.

Mazpulku valdes locekļiem vasarā jāapmeklē visi dalībnieki mājās, pārbaudot to darbību, kā arī izdarot vajadzīgās atzīmes «dalībnieka grāmatvedībā». Jāatzīmē galvenie novērojumi par nezāļu daudzumu, par mietiņiem u. t. t.

Mazpulka sanāksmes vasarā vēlams apvienot ar kādu kopēju vakaru, pavadot to dziesmās un dejās brīvā gaisā un aicinot piedalīties dalībnieku vecākus un katrā ziņā visus apkārtnē dzīvojošos pilsētnieku bērnus, vienalga, vai tie būtu mazpulku dalībnieki, vai nē. Šādas sanāksmes un veselīgas izpriecas nostiprina draudzību starp pilsētas un lauku jaunatni. Dalībnieku vecāku piedalīšanās šādos sarīkoju-

mos palīdz nostiprināt draudzības saites vecās un jaunās paaudzes starpā un izprast mazpulku idejas un garu.

Jau laikus jāsāk gatavoties arī rudens darbu apskatei, lai varētu parādīt labākos un skaistākos sava darba rezultātus.

Kultūraugu slimības augustā un septembrī

A. ĶIRULIS

Daudzas svarīgas kultūraugu slimības parādās tieši ražas nogatavošanās vai novākšanas laikā. Tad arī tās var visvieglāk ievērot un iepazīt, lai nākošā gadā varētu lietot attiecīgos ierobežošanas paņēmienus un līdzekļus.

Daudzi mazpulku dalībnieki šovasar, blakus citiem darbiem, noteic arī kultūraugu slimības. Lai šo svarīgo praktisko zināšanu krāšana būtu interesantāka, to izdara, ievācot paraugus un kārtojot kolekcijas sacensībai. Pirmās godalgās, kā jau tas savā laikā ziņots, mazpulku dalībniekiem piešķirs visai piemērotas lietas: mikroskopu un divriteni. Vērtīgas arī pārējās balvas — miglošanas aparati, kodināšanas aparati un citas lietas. Bez tam vēl īpašas balvas piešķirs tiem mazpulkiem, kuŗu dalībnieki visdzīvāk piedalīsies sacensībā. Balvu skaits visumā būs atkarīgs no dalībnieku skaita un iesūtīto kolekciju labuma.

Kultūraugu slimību paraugu vākšanas sacensības dalībniekiem sevišķi čakliem jābūt augustā un septembrī. Septembra beigās varēs stāties jau pie paraugu sakārtošanas galīgā veidā. Par kolekciju kārtošanu un sagatavošanu sacensībai tad arī rakstīšu nākošās Mazpulka burtnīcās. Tagad īsumā minēšu svarīgākās slimības, kuŗas jācenšas vēl ievākt.

Uz nenopļauto labību stiebriem atrodami svītrās sakārtoti melni spilventiņi. Tā ir labību svītru rūsas ziemojošā stadija. Rūsa uz labībām rodas no bārbelēm. Nereti blakus svītru rūsai atrodam arī labību miltrasu — baltu vai pelēki -brūnu voilokveidīgu pārklāju ar tajā ieslēgtām sīkām melnām lodītēm — sporu tvertnēm. Uz auzu lapām vērojamas melnas, nekārtnos gredzenos sakārtotas garoziņas — auzu lapu rūsa. Šo rūsu izplata pabērzi.

Uz āboliņa lapām atrodamas vairākas slimības. Āboliņa miltrasa — balts lapu pārklājs, āboliņa lapu kraupis — sīki, melni, samtaini spilventiņi, āboliņa lapu rūsa — brūni spilventiņi un arī brūnie āboliņa lapu plankumi. Šīs slimības parasti norāda, ka augšanas apstākļi vairāk vai mazāk nelabvēlīgi. Spēcīgi augošam āboliņam tās nav bīstamas.

Uz zirņu lapām atrodama zirņu rūsa — brūni spilventiņi, zirņu miltrasa — balts pārklājs un brūnie 1—3 cm lielie zirņu lapu un pākšu plankumi. Uz pupu lapām brūnie spilventiņi ir pupu rūsa, mazie, dažus milimetrus lielie plankumiņi — pupu lapu sīkie plankumi, bet melnie ap 1 cm. lielie, apaļie, joslotie — pupu lapu apaļie plankumi.

Kartupeļu laukos augustā vietām stipri izplatās bīstamākā kartupeļu lakstu slimība — kartupeļu lakstu puve. Sākumā rodas lieli, parasti pusapaļi 1—3 cm caurmērā — brūni plankumi. Plankumu apakšpusēs saskatāms balts sarmojums. Vēlāk slimība pārņem visu lapu, kas tad nobrūnē un mitrā laikā sapūst. Laksti tad izskatās kā noplaucēti. Kartupeļu lakstu puve pāriet arī uz bumbuļiem, radot bumbuļu puvi. No lakstu puves jāatšķir pārējās, mazāk bīstamās lapu slimības: kartupeļu lapu dzeltenie plankumi, kas ir nelieli, stūraini, parasti dzelteni, un kartupeļu lapu sausplankumi — apaļi, joslaini, sausi, pelēki - melni. Divas pēdējās slimības bumbuļus nebojā.

Kartupeļu lakstu rūpīgākā apskatē redzēsim, ka dažiem no tiem pamatne pie zemes pārklāta ar baltu plēvi. Tā ir kartupeļu lakstu baltkāja. Šī sli-

mība dažreiz pāriet uz bumbuļiem, un tā rodas bumbuļu bakas.

Kartupeļu novākšanas laikā jāiepazīstas ar galvenām kartupeļu bumbuļu slimībām. Kartupeļu bumbuļu parastais kraupis sastopams gandrīz ikkatrā kartupeļu laukā. Tas rada kreveļainus mizas plankumus. Parastais kraupis nav ražai bīstams, tas bojā tikai bumbuļu izskatu. Daudz nepatīkamāks jau retāk sastopamais kartupeļu bumbuļu irdenais kraupis. Tā bojājums dziļāks: dažus milimetrus plašos dobuļos attīstās irdenas, violeti vai pelēki brūnas kārpas. Uz bumbuļiem atrodamas melnās, viegli nolobāmās, ar augsnu aplipušās kārpiņas ir kartupeļu bumbuļu bakas. — Kolekcijai bumbuļu slimību paraugus sagatavo starp papīriem saspiežot un izžāvējot slimās mizas gabaliņus.

Biešu ražu ievērojami mazina lapu plankumu slimības. Sīkie, baltu vidu plankumi ir biešu lapu sīkie plankumi, bet ap 1 cm lielie, apaļie, pelēkie — biešu lapu apaļie plankumi.

Augļu dārzā visbiežāk sastopams ābeļu kraupis. Šī slimība, tumšie, samtainie plankumi, atrodama kā uz lapām, tā arī augļiem. Stipri slimojošie āboli paliek sīki, saplaisā. Uz ābeļu lapām bez kraupja atrodami vēl brūnie vai pelēkie apaļie ābeļu lapu plankumi, bet augļus bojā augļu puves. Sevišķi ābolu ražai bīstama parastā augļu puve. Šīs slimības bojātie āboli, brūni, pārklāti pelēkām kārpiņām — dīgļu sakopojumiem, daudz nobirst zemē vai arī paliek kokā karājoties vēl pēc lapu nobiršanas rudenī. — Visas šīs ābeļu slimības var ierobežot, kokus vairākkārtīgi apmiglojot. — Kolekcijai augļu slimību paraugus var sagatavot izžāvējot slimās mizas gabaliņus, bet augļu puves bojātos ābolus sausā vietā var izžāvēt tāpat negrieztus.

Bumbieru lapas un augļus bojā bumbieru kraupis; bez tam uz lapām parādās vēl arī sīki balti plankumiņi — bumbieru lapu plankumi.

Plūmju un ķiršu lapas šajā laikā stipri cieš kauliņaugļu plankumu dēļ. Plankumi sarkanbrūni, vēlāk plankumu vietas izkrīt, un lapas izskatās it kā cauršautas.

Vairākas bīstamas kaites ievērojamas arī ogu dārzā. Rūpīgi apskatot vecākus ērkšķogulāju krūmus, redzam īsus, sagriezušos un sačokurojušos ērkšķogulāju Amerikas miltrasas bojātos dzinumus. Šie dzinumi pārklāti ar brūnu voiloku — miltrasas sēņotni. Rudenī tie visi katrā ziņā jāizgriež, lai cīņa ar slimību nākošā gadā būtu vieglāka. Upenāju lapas katrā dārzā vairāk vai mazāk cieš no ogulāju lapu sīko plankumu bojājumiem. Bieži vien sīkie pelēkie plankumi pārklāj visu lapas plātni, un pēdējās nobrūnē un ātri nobirst. Upenāju lapu nobrūnēšanā un nobiršanā nereti vainojama arī otra slimība — upenāju stabiņu rūsa. Tad lapu apakšpusēs saskatāmi nelieli dzelteni vai dzeltenbrūni stabiņveidīgi izaugumi. — Ogulāju lapu sīkie plankumi bojā arī jāņogulāju lapas. Tomēr uz jāņogulāju lapām bieži atrodam arī citus, vairākus centimetrus lielus, pat visu lapu plātni nepārtraukti pārklājošus brūnus plankumus. Tie ir ogulāju lapu plašie plankumi.

Zemenāju lapas uz rudeni arvien vairāk sāk pārņemt zemenāju lapu baltie plankumi, kas ir sīki, balti, ar sarkanbrūnu apmali. Retāk jau atrodami lielie, saplūstošie zemenāju lapu brūnie plankumi. Tie nepārtraukti pārņem lielu daļu lapas plātnes.

Ja dārzā aug arī avenāji, jāapskata šo augu stumbri. Ja jaunie dzinumi ar zilganiem plankumiem, bet vecajiem saplaisājusi un atlobījusies miza, tad tā ir zīme, ka avenāji slimo ar plankumaino mizas plaisāšanu. Avenāju lapas var bojāt avenāju lapu baltie plankumi un arī avenāju rūsa — melni, putoši spilventiņi lapu apakšpusēs.

Rūpīgās audzējamo augu apskatēs atradīsiet vēl vienu otru mazāk izplatītu slimību, kas te nav minēta. Bez tam lauciņos būs iesēti vai iedēstīti kādi īpati augi — saulespuķes, turku pupas, dažādi ārstniecības augi u. t. t. Nepieciešami apskatīt arī tos un ievākt kolekcijai atrodamo slimību paraugus.

Kā ieziemosim bites

J. POGULIS

Biškopības kursi Gulbenes novada mazpulkiem Lizumā

Pēc straujā, drudžainā vasaras darba ziemu bites pavada stropos atpūtā. Ziemu bites pavada savilkušās ziemošanas kamolā uz ligzdu šūnu apakšējām tukšajām daļām. Ziemotāju bišu pūļa augšējā mala ir sakarā ar medus krājumiem, kas atrodas rāmja augšējā daļā.

Ja bitēm ir nodrošināta nepārtraukta pieeja pie medus, tās pārcieš bargākās ziemas un pavasarī atkal spirgtas un modras izlido jaunās darba gaitās. Ziemas atpūtas periodā bišu kustības ziemošanas kamolā ir gausas, palēninātas; barības patēriņš normalos ziemošanas apstākļos nav liels, apm. 4 kg. Dzīvības uzturēšanai ziemā bitēm nav vajadzīgs daudz medus. Citādi tas ir, ja bišu pūli ziemā apdraud aukstums. Tad bites patērē vairāk medus, jo to izlieto ne tikai barībai, bet arī siltuma radīšanai, lai visi dzīvības procesi varētu noritēt normali. Biškopju uzdevums ir ieziemot bišu saimes tā, lai bitēm vienmēr būtu ērti kamola apmetnes vietās šūnās pieejams medus un lai temperātūra bišu stropos ziemā strauji nemainītos, kā arī, lai stropā būtu nodrošināta laba gaisa maiņa. Labs gaiss bitēm ziemā ir tikpat nepieciešams kā laba ziemas barība. Tāpēc ziemu stropiem skrejas jātur vaļā, spēcīgām saimēm pavisam, bet vidējām un vājākām samērā ar saimes spēku. Gaisa maiņas nodrošināšanai rudenī pārmaina vasaras rāmīšu segas, ieliekot jaunas, irdenas, kas labi laiž gaisu cauri, lai caur irdeno rāmīšu segu un virs tās novietotiem segumiem varētu no stropa ligzdas noplūst sabojātais, bišu elpošanai nederīgais siltais, mitrais gaiss. Segas pārmaina oktobra pirmajā pusē. Pa skreju savukārt izplūst smagā ogļskābā gāze un ieplūst aukstais, svaigais gaiss. Ogļskābā gāze un ūdens tvaiki ir bišu elpošanas produkts un tie jāizvada no stropa. Ja šie noteikumi būs ievēroti , un bišu saime būs ieziemota samērīgi plašā ligzdā, ar labu un bagātīgu ziemas barību, tad saime ziemos labi un droši' arī nelabvēlīgākās ziemās un sliktākos laika apstākļos. Laba bišu ziemas barība ir labs ziedu medus un savlaicīgi iebarots un bišu nogatavināts un aizvākots cukura sīrups. Sliktākā ziemas barība ir viršu medus, sevišķi bargās un ilgās ziemās. Tas var radīt bišu caureju. Nederīgs ir izsvīduma jeb tā sauktais lapu medus. Šo medu bites grūti sagremo, un no tā bišu gremošanas organos rodas daudz atkritumu, kas rada bišu caureju. Šis medus ir netīri tumšā krāsā un pretīgi

Pie atklāta stropa pārbauda perus

Stropu pārvietošana pie mākslīgā spieta atdalīšanas (Talsu - Ventspils novada mazpulku biškopības kursos)

Griķi — vērtīgs medus augs

saldens. Ligzdas bišu ziemošanai vasaras ienesuma rajonos sakārto augusta vidū un rudens ienesuma rajonos septembra pirmajā pusē. Novērtē ligzdās esošos barības krājumus, to labumu un daudzumu. Viens pilns Dadana-Blata rāmis ar medu sver ap 4 kg. To zinot var aptuveni novērtēt katrā rāmī esošo medus daudzumu pēc svara rokās, ievērojot arī aizvākotā medus platību rāmī. Viena plaukstas platība aizvākota vai pa daļai aizvākota medus normala biezuma šūnās sver apm. 0,4 kg. Tukšākās un vecākās šūnas ar visiem periem jāizvirza uz ligzdas malām. To var darīt agri rudenī, augustā un septembra sākumā, kad ir vēl pietiekoši silts laiks un peri nevar bojāties. Vēlāk, pēc peru izbeigšanās, vecās malējās kāres atņem, daļu rudenī, ligzdu sašaurinot, un tāpat arī pavasarī. Jāraugās, lai ligzdas centrā būtu labas darba bišu šūnas, kuŗas ir jaunas un satur pietiekoši daudz medus. Tāpat jāraugās, lai no ligzdas neatņemtu rāmjus, kuŗos sanests daudz ziedu putekšņu. Pēdējie bitēm nepieciešami peru barošanai agrā pavasarī, kad bites vēl no stropa izlidot nevar. Rāmjus ar ziedu putekšņiem ievirza vairāk ligzdas centrā. Tos nedrīkst atstāt ligzdas malās, jo tur tie no mitruma ātri sapelēs. Lai nodrošinātu bitēm pie-

Medus daudzuma novērtēšana rāmīšos

mērotu siltumu stropā, saimei jāierāda ziemošanai samērīgi plaša ligzda. Otrreiz ligzdu kontrolējot septembra pirmajā pusē, ligzdā atstāj tikai tik daudz rāmju, cik bites labi apsedz. Lai noteiktu, cik rāmji atstājami, saimes ligzda jāapskata agri no rīta. Neaizņemtie rāmji jāatņem. Ja barības ligzdā nav pietiekoši daudz, iztrūkumu iebaro ar cukura sīrupu. Iebarošana jāizdara ne vēlāk par septembra beigām. Ņem 2 daļas cukura uz 1—1½ daļām ūdens. Cukuru verdošā ūdenī izšķīdina un iebaro lielās devās vakaros. Pirms iebarošanas jāsašaurina ligzda. Spēcīgai saimei jāatstāj ziemai vismaz 16—20 kg barības. Ligzdā nedrīkst būt rāmju, kas nesatur vismaz 1—1½ kg medus. Pie tādas barības koncentracijas rāmjos ziemojošais bišu pūlis vienmēr atradīs pietiekošus barības krājumus un bitēm nebūs vajadzība pārcelties uz citiem medus rāmjiem, kas stiprā salā nav iespējams. Tā ieziemotas saimes arī droši ziemos. Jāzina, ka bites ziemā nenosalst, bet gan iet bojā no bada, izbeidzoties medus krājumiem bišu pūļa aizņemtos rāmjos un nespējot bitēm pārcelties zemās temperatūras dēļ uz blakus esošiem medus rāmjiem. Sašaurināta ligzda un bagātīgi barības krājumi visos rāmjos nodrošina labu bišu ziemošanu.

Ievāksim drogas

R. JAKOBSONS

Origanum vulgare L. — Parastā raudene, sarkana. Tā ir ilggadīgs savvaļas augs, 30—60 cm augsts. Saknes zarainas, bieži lienošas.

Stublājs taisns, ieapaļš, pārklāts īsiem, mīkstiem matiņiem, bieži iesarkanā krāsā, stublāja galā sakopoti ziedi.

Lapas ar kātiem, gareni olveidīgas, vāji zobotas (dažreiz veselas), lielāko tiesu apklātas īsiem matiņiem, lapu plāksnē pret gaismu saskatāmi dziedzerīši (mazi caurumiņi). Lapu apakšas gaišākas par virspusēm, apakšējās lapas strupas, augšējās smailas. Pieziedlapas lielāko tiesu brūni sarkanas, reti zaļas.

Ziedi gaiši purpursarkani, sakopoti ciešās, ieapaļās vārpās. Ziedu kātiņi ir īsi. Kausiņi iegareni, zvanveida, vaiņags divlūpains, putekšlapas 4, taisnas, garākas par kausu un vaiņagu. Ziedēšanas laiks jūlijs, augusts, septembris. Augs diezgan bieži sastopams mežmalās, krūmājos, uzkalnos.

Dziedniecības nolūkiem ievāc:

Raudeņu lakstus (Herba Origani vulg.), tie vācami auga ziedēšanas sākumā, bez apakšējiem, resniem stublāju kātiem. Lakstus žāvē ēnā, caurvējā. Lakstiem ir īpatnēja vircota garša un smarža. Cena par kg Ls 0,60—0,70.

Bidens tripartitus L. Sunīši.

Viengadīgs savvaļas augs, 15—100 cm augsts, tumši zaļā krāsā. Stublājs taisns, stipri zarots, apklāts retiem matiņiem, tā krāsa zaļgana vai iesarkana. Lapas pretējas, ar kātiņiem, reti kad veselas, bet lielāko tiesu šķeltas 3—5 daļās. Lapu daļas lancetiskas, pie kam vidējā lapa prāvāka.

Ziedi gandrīz visi stobriņveidīgi, dzelteni brūni, tie atrodas stublāju un zaru galos. Ziedu galviņas vērstas uz augšu.

Ārējās ziedlapas 5—8. Auglis galotnē ar 2—4 atskabargainiem zariņiem.

Sunīšu ziedēšanas laiks jūlijs, augusts, septembris, tie bieži sastopami slapjās vietās.

Sunīšu lakstus — (Herba bidentis tripart.) ievāc auga ziedēšanas sākumā, sausā laikā. Jāievāc visas auga virszemes daļas (ziedi, lapas, tievās stublāju daļas), bez apakšējām resnām

stublāju daļām. Lakstus žāvē ēnā. Pārsūta maisos. Žāvēti laksti maksā Ls 0,80—0,90 kg.

Līdzīgos apstākļos sastopam Bidens cernus L. — nokarus sunīšus, tām ziedi gaiši dzelteni un ziedu galviņas nokārušās uz leju. Tos dziedniecībā nelieto.

Scrophulariae nodosa L. Cūknātras, cūktabaka. Ilggadīgs savvaļas augs, 30—120 cm augsts. Stublājs arī četršķautņains.

Lapas iegareni olveidīgas, asas, pie pamata sirdsveidīgas vai noapaļotas. Apakšējās lapas gaŗākas. Ziedi samērā sīki, sakopoti stublāja galotnē. Kausa zobiņi ar šauru malu, ziedi zaļganbrūni, retāk dzeltenzaļi. Ziedu vainags bumbveidīgs. Ziedēšanas laiks jūnijs, jūlijs, augusts. Augs bieži sastopams grāvjos, krūmājos, mežos.

Dziedniecības nolūkiem ievāc:

Cūknātru lakstus (Herba Scrophulariae nodos.). Laksti vācami auga ziedēšanas laikā. Noderīgas tikai auga augšējās daļas bez resniem stublāju kātiem. Lakstus žāvē ēnā. Cena par žāvētiem lakstiem Ls 1,40—1,50 kg.

Cūknātru saknes (Radix Scrophulariae nodos.) vācamas augusta beigās un septembrī. Pēc sakņu izrakšanas tās skalo aukstā ūdenī, nogriež lapu stublāju daļas un sīkās piesaknītes, pēc tam diezgan prāvo un sulīgo «sakni» žāvē mākslīgā siltumā, nepārsniedzot 40° C.

Izžāvētās saknes uzglabā slēgtos traukos. Cena par žāvētām saknēm Ls 1,10—1,20 kg.

Pašreiz un tuvākā laikā jāievāc:

Kliņģerīšu ziedi (Flores Calendulae s. calyc.), ievācami bez zieda pamata, tikai ziedlapiņas, labākie ziedi ir no oranži sarkanām kliņģerītēm. Ziedus žāvē ēnā. Cena žāvētiem ziediem par kg Ls 3,00—3,50.

Pelašķu ziedi (Flores Millefolü) vācami bez čemuru kātiem. Cena par kg Ls 0,65—0,75.

Biškrēsliņu ziedi (Flores Tanaceti), vācami tūliņ pēc izplaukšanas, jo vecie ziedi kļūst brūngani. Cena ziedgalviņām par kg Ls 0,90—1,00.

Bārbeļu ogas (Fructus Berberidis), vācamas bez ķekaru kātiem. Cena par žāvētām ogām kg Ls 1,90—2,00.

Mežrožu augļi (Fructus Cynosbati s. sem.) vācami, kad tie kļuvuši sarkani. Pēc ievākšanas augļus atbrīvo no ziedu paliekām, pārgriež reiz gareniski un izkasa sēklas. Sulīgo «čaulu» žāvē. Cena par kg Ls 3,00—3,50. Īsto mežrožu sēklas nav aizmetamas, bet tās uzpērk sēklu tirgotavas, maksājot par kg Ls 1,50—2,00.

Paegļu ogas (Fructus Juniperi), vācamas rudenī, kad tās kļuvušas melni zilas (zaļas ogas nav vācamas). Pēc ievākšanas melnās ogas izlasa no skujām un citiem netīrumiem un žāvē. Cena žāvētām ogām par kg Ls 0,55—0,60.

Žāvētas sērmūkšļu ogas (Fructus Sorbi siccat.). Ogas sagatavojamas bez čemuru kātiem, jāievāc tikai gatavas, sarkanas. Cena par kg Ls 0,80—1,00.

Pušļfuki (Fructus Vesiculosus), jūras augi. Pēc ievākšanas tie rūpīgi jāžāvē. Cena par kg Ls 1,00—1,20.

Dzelteno lauku atraitnīšu laksti (Herba Jaceae). Laukos, pļavās tās jau pārziedējušas, bet jāvāc no sakņu dārziem. Cena par žāvētiem lakstiem kg Ls 1,00—1,20.

Atāleņu laksti (Herba Parnassiae). Ziedēšanas laikā jāievāc viss augs. Cena par kg Ls 0,85—1,00.

Staipekļu sporas (Lycopodium). Ne-

Raudene

Cūknātra

Sunīši

kādā gadījumā nedrīkst izraut visu augu, bet nogriežamas tikai sporu vālītes. Pēc žāvēšanas no vālītēm izsijā sporas. Cena par kg Ls 7,50—8,00.

Kalmju zemes stumbri, nemizoti (Rhizoma Calami crud.). Pēc ievākšanas zemes stumbrus skalo, atbrīvo no sīkām saknītēm, sagriež apm. 15—20 cm garos gabalos, pāršķeļ reiz gareniski un žāvē. Cena par kg Ls 0,40—0,50.

Kalmju zemes stumbri, mizoti (Rhizoma Calami mundat.), sagatavojami līdzīgi iepriekšējiem, tikai mizojami. Cena par kg Ls 0,70—0,80.

Melnie rudzu graudi (Secale Cornutum). Veselie rudzu graudi ievācami arī rudzus kuļot. Cena par žāvētiem melno rudzu graudiem kg Ls 6,00—7,00.

Visas ievāktās drogas piesūtāmas Ārstniecības augu uzņēmumam Rīgā, Mārstaļu ielā 7.

Sinepju ražas

(T L M ārstniecības augu uzņēmuma norādījumi.)

Pļaujas laiks sinepēm iestājas, kad vairums pākstenīšu pieņēmušas zilgandzeltenu nokrāsu, bet graudi melnajām sinepēm kļuvuši gaiši sarkan-brūni, baltajām sinepēm vāji dzelteni; graudu mīkstums „vilkans", lapas gandrīz nobirušas, stublājs dzeltē. Sinepes ir stipri birstīgas, tādēļ pļaujas laikam tuvojoties, sinepju lauks apstaigājams katru dienu, pārbaudot gatavību, jo viena nokavēta diena var ražu jūtami samazināt. Visā tālākā novākšanas darbā jārīkojas tā, lai graudi izbirtu iespējami mazāk. Pļauj sinepes ar labības pļāvēju vai izkaptīm, un pļaušana izdarāma agrā rītā, kad vēl nenozudušā nakts mitruma dēļ birstība mazāka. Pēc nopļaušanas melnās sinepes jāsien kūļos, siešanai var lietot baltās jūras zāļu sienamās saites, kūlīšus saslien statiņos, un ir teicami statiņus pārsegt ar salmu cepuri. Baltās sinepes kūļos nav sienamas, tās var sasliet statiņos tāpat, jo ar saviem žagarainiem zariem tās arī nesaistītas labi turas kopā. Statiņi jātaisa nelieli, lai mājās vedot, tie ratos iekraušanai būtu viegli uz reizi paņemami. Zārdošanai pielaižami vienīgi mazie trīskoku Vidzemes zārdi, kuŗus mājās pārved nedalītus. Rati sinepju pārvadāšanai izklājami ar drēbi, lai izbirušie graudi vieglāk savācami. Lietains laiks stipri pavairo birstību un bojā sinepju graudus. Kuļ sinepes labības kūlējā, bet drīkst kult ne ātrāk kā vismaz 3 mēnešus pēc novākšanas; līdz tam laikam sinepēm jāstāv sakrautām šķūnī pantā, sausā vietā, lai graudi salmā nogatavojas, tādēļ arī no lauka vestām sinepēm jābūt tiktāl sausām, ka tās tālāk uzglabājot nebojājas. Tūliņ pēc novākšanas kultās sinepes nav lietojamas ne pārstrādāšanai, ne drogai, tās ātri bojājas, ir nepieņemamā izskatā un tādas sēklas neuzpirks. Praktiski lietai pieejot — sinepes kuļamas nevis ar ziemājiem kopā (sinepes nāk gatavas rudzu laikā), bet ar vasarājiem. Sinepju graudi, tikko tie izkulti, bet ne vienu dienu vēlāk, jāizklīdina žūšanai, 5—8 cm plānā kārtā, sausā, vēdināmā telpā. Graudi arvien pārjaucami, lai nesāktu pelēt un silt, un tikai tad, kad tie pilnīgi sausi un droši pret karšanu, tos pārtīra, saber maisos un uzglabā sausā telpā līdz promsūtīšanai.

TLM ārstniecības augu uzņēmums sinepju sēklas iepirkšanu uzsāk ar 1. novembri un tām jābūt ar:

minimalo tīrību	95%
maksim. nezāļu daudzumu .	2%
mitrumu	8%

Sinepju graudu attīrīšanai no nezāļu sēklām un citiem piemaisījumiem lietojama parastā labības šķirojamā mašīna „Triumfs" ar attiecīgi pielāgotiem sietiem un vēja stiprumu. Parasti nepietiek ar vienreizēju sēklu caurlaišanu, bet tas jādara vairākas reizes, regulējot pēc vajadzības vēja stiprumu un griešanas ātrumu. Bez tam sinepju sēklu tīrīšanā ļoti svarīga ir zirņu tīrāmā spirāle un iespējami pilnīgākai sēklu attīrīšanai jālieto abas minētās mašīnas. Šķirojamā mašīnā attīrītās sēklas lēni laiž cauri spirālei, tā atšķirot labības graudus un šķautņainu nezāļu sēklu piemaisījumus.

Kā iegūt senlatvisko skaisto, zilo mēļu krāsu

AL. un A. DZĒRVĪŠI

Krāsošana augu krāsām ir tautas mākslas sastāvdaļa tur, kur augsta tautas mākslas kultūra vispāri un pazīstama vilnas un šķiedru apstrādāšana. Latvijā tekstīlā māksla ir tik sena, cik sena mūsu kultūra vispāri, jo vissenākie arhaioloģiskie izrakumi Latvijā uzrāda aušanas pazīmes. Izrakumi no 8.—12. g. s. jau noteikti pauž, ka tanī laikā Latvijā bijusi labi pazīstama zilās krāsas iegūšana un komplicētā krāsošanas technika. Zilo krāsu dabā iegūst no Isatis tinctoria stāda lapām. Tam līdzīgs ir tropu stāds, ko jau no seniem laikiem krāsas iegūšanai audzē Indijā, tādēļ iegūtā krāsa pazīstama ar nosaukumu indigo. Līdz pat 19. g. s. Isatis tinctoria stāds kultivēts arī visā Eiropā ar dažādiem, katrai tautai īpatniem nosaukumiem. Tā Latvijā to pazīst ar nosaukumu „mēles", „mēlenes", no kuŗām iegūst „mēļu" krāsu, zilumzāles, pareizāki „mēļu zilo". Nosaukums „mēles", jādomā, cēlies no stāda īpatnām sēklām, kas atgādina karājošas mēlītes. „Mēles" Latvijā bijis labi pazīstams iecienīts augs, to bieži piemin tautas dziesmas, ap to saistās arī nostāsti tautā. Ar 18. g. s. beigām šo stādu var uzskatīt par Latvijā izmirušu.

Ja mūsu dienās cenšamies latviskot visas mūsu dzīves parādības, tad nav lieki to darīt arī ar krāsām, īpaši tur, kur runājam par tautas mākslu.

Laukos „mēles" audzināt ieteicams jau auga skaistuma dēļ vien. Augs divgadīgs, ap 1 m augsts, tumšām, zilganzaļām lapām, lieliem sīku dzeltenu ziedu ķekariem, aug krūmveidīgi. Pirms dažiem gadiem dzejniece E. Stērste mēļu sēklas ieveda no jauna Latvijā no Francijas, sāka kultivēt savā dārzā; pateicoties dzejniecei, arī šī raksta autors ieaudzēja tās savā dārzā Lielvārdē, kur 1937. gadā izauga tikdaudz sēklu, ka tās bija iespējams sadalīt starp mazpulku dalībniekiem, kas, cik zināms, mēles pirmo gadu jau izaudzējuši. Pirkt mēļu sēklas Latvijā nevar dabūt, bet tas nebūs arī vajadzīgs, jo tagad mazpulku dārziņos dalībnieki mēļu sēklas būs saražojuši tik daudz, ka tās pietiks visiem kaimiņiem. Mēļu sēklas sējamas jūlijā vai augustā dobēs vai klajā laukā labi mēslotā mālainā zemē. Sēklas uzdīgst, stāds labi iesakņojas un ir zaļš līdz vēlam rudenim. Ziemai iestājoties, stāds nav jāsedz. Agri pavasarī stāds spēcīgi sazaļo, jūnijā kupli zied un jūlija beigās

Mēlenes viena gada augums

Mēlenes divgadīgā stāda sēklas, kas atgādina mēles

dod bagātīgu sēklu ražu. Krāsošanai lieto lapas otrā gadā tad, kad tās pilnīgi nobriedušas ar tumšu, zaļganzilu nokrāsu. Izsēt var arī agrā pavasarī, kad pie labiem laika apstākļiem pirmo lapu ražu var ievākt jau tās pašas vasaras beigās. Mēļu stāda lapas satur apm. 3% krāsu vielas — indigo, bez tam vēl lapu vielas, kas krāsošanā dod zaļganu krāsu. Lai krāsošanai no lapām atdalītu zilo indigo krāsu vielu, ir nepieciešams rūgšanas process, ko senos laikos panāca raudzējot Isatis tinctoria lapas, arī indigo gabalus vai pulveri urīnā. Tā ļoti sarežģīta un diezgan nepatīkama procedūra. Jaunākā laikā indigo izkausēšanu izdara ar Hidrosulfita palīdzību. Šis zilā indigo atšķaidīšanas veids samērā vienkāršs, katrā mājturībā iespējams.

Lai iegūtu senlatvisko mēļu zilo krāsojumu, ir jārīkojas šādi: Labi nobriedušās otrā gada mēļu (Isatis tinctoria) lapas smalki jāsagriež, jānovieto emaljētā vai koka traukā un jāpārlej ar ūdeni, jākarsē līdz vārīšanās temperatūrai, tomēr neuzvārot. Karsēšanas laikā jāpievieno Hidrosulfita pulveris un kodīgais natrijs (NaOH), t. i. ziepju zāles. Viss minētais sastāvs jākarsē, nenolaižot temperatūru zemāk par 40°, rūpīgi jāizmaisa ar koka menti. Kad lapas manāmi sadalījušās, var sākties pati krāsošana, kas notiek, dziju vai linus iemērcot visā, neizkāstā krāsojošā sastāvā. Lai nokrāsotu vilnu vai dziju, tā iepriekš jāizmazgā un jāizžāvē. Tas pats sakāms par liniem. Balināti lini rūpīgi jāizskalo, lai galīgi atšķirtu iespējamo chloru. Jāpiezīmē, ka mēļu krāsojums vislabāki saistās, iekožas vilnā, atturīgāki linā. Krāsojot vilna vai dzija sausā veidā jānogremdē aprakstītā sastāvā, kas, pareizi izkausēts, pieņem duļķaini dzeltenu līdz brūna šķidruma izskatu. Krāsojošā sastāvā nogremdētā dzija ar koku jāapmaisa un jāpatur, karsējot ne zemāk par 40°, apm. 2 stundas, tad dzija, kas ieguvusi duļķaini dzeltenu krāsu, ar koka palīdzību ir no trauka jāizceļ un jāpatur gaisā, vislabāki siltā saulainā vietā. Krāsotājam acīm redzot dzijas krāsa mainās, vispirms dzija iegūst ļoti spilgtu, koši zaļu nokrāsu, kas pakāpeniski pārmainās, kļūst zila, izžūstot dzija iegūst ļoti gaišu, zaļganzilu krāsu. Lai iegūtu zilo krāsu vēlamā tumšumā, izžāvētā bāli zilā dzija ir no jauna jānogremdē krāsojošā sastāvā pie temperatūras ne zemākas par 40°, jāizņem pēc apm. 2 stundām no sastāva, jāpatur gaisā, kā jau teikts. Tumšāki zila iegūšanai šī procedūra jāatkārto vairākas reizes. Pēc vēlamā zilā toņa iegūšanas sausā dzija jāpatur gaismā vismaz 2 stundas, tad jāmazgā, lietojot ziepes, un jāskalo vairākos ūdeņos, kam pieliets nedaudz etiķa. Šādi iegūtā zaļi zilā krāsa ir gaismā un mazgājot izturīga. Lai iegūtu izteikti zaļu krāsu, dzija iepriekš jānokrāso ar stādiem (dzelt. pīpenes, bērza lapas, bišu krēsliņi u. c.), kas dod dzeltenu krāsu, tad jāpārkrāso ar zilo, kā jau aprakstīts.

Lai nokrāsotu 50—100 g vilnas vai dzijas, ir jāsagatavo šāds sastāvs:

Recepte:

Labi nobriedušas mēļu (Isatis tinctoria) svaigas lapas 1000—2000 g,
ūdens 4—6 litri
kodīgais natrijs (NaOH), t. i. ziepju zāles 10—15 g,
Hidrosulfits ($N_2S_2O_4$) 30—50 g.

Sacensībās vienmēr vajadzīga uzmanība

Aviacijas jaunākie sasniegumi

M. KALVE

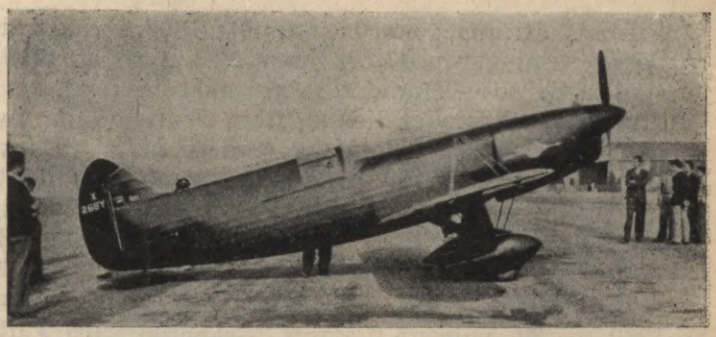

Ātrākā sacīkšu lidmašīna

Kopš 1903. gada 17. decembra, kad notika amerikaņa Orvila Raita pirmais lidojums ar lidmašīnu (šī sistema bija smagāka par gaisu), pagājuši 35 gadi. 35 gadi nav ilgs laiks, bet tas nozīmē visu aviacijas mūžu līdz mūsu dienām. Šajā īsajā laikā aviacija izveidojusies par ļoti svarīgu technikas sasniegumu, kas ieņem redzamu vietu mūsdienu dzīvē. Gaisa satiksmei, transportam, pastam, zinātniskiem pētījumiem, mediciniskai palīdzībai, sportam, turismam u. d. c. nozarēs kalpo lidmašīna, bet vissvarīgākā loma tai valsts aizsardzībā.

No pirmās lidmašinas līdz mūsu dienām nekas nav palicis pāri. Ķermeni vairs neveido fermveidīgs skelets, nostiepts stiepulēm, uz kuŗām lidotājs sēdēja kā uz zara, bet tas izveidots slēgts, aerodinamiskā formā, ar slēgtām lidotāja un pasažieru vietām, pie kam satiksmes lidmašīnas iekārtotas ar visām ērtībām pasažieriem.

Tāpat plāksnis nav vairs tikai ar drēbi apvilkts rāmis, bet stingri zinātniski izpētītas formas un profila veidojums, kas atļauj sasniegt lielāko ātrumu un celtspēju. Plākšņi brīvnesoši, bez liekām stiepulēm un balstiem, kas radīja kaitīgo pretestību. Gaisa bremzes (bremzklapes) pie plākšņiem samazina ātro lidmašīnu nolaišanās ātrumu. Šķeltplākšņi palielina kāptspēju.

Pirmās lidmašīnas pacēlās gaisā uz sliecēm ar sevišķu ierīču palīdzību, vēlāk pacelšanos veica ar skrietulēm. Skrietules pie liela ātruma rada kaitīgu pretestību un tagad gandrīz visām ātrajām lidmašīnām ievelkamas skrietules. Lai atvieglotu smagi pielādētām tāllidojumu lidmašīnām pacelšanos, tās katapultē ar sevišķām ierīcēm vai arī paceļ gaisā ar otras lidmašīnas palīdzību. Ir sava tipa lidmašīnas - amfībijas, kas var pacelties no sauszemes un arī no ūdens.

Tagad propellerus lielāko tiesu gatavo no metala un ar maināmu soli, kas atļauj sasniegt lielākus ātrumus lielākā augstumā.

Motoru jauda no dažu HP (zirgu spēka) pacēlusies līdz 2000, 2500 HP, pie kam motora svars no 6—7 kg uz 1 HP nokrities normali līdz 0,6—0,4 kg, bet specialiem motoriem pat līdz 0,25 kg uz 1 HP. Motoru specialie kompresori atļauj lidmašīnām pacelties lielos augstumos, kur sasniedzami arī lielāki ātrumi. Pirmos motorus dzesēja ūdens. Dzesējamā iekārta un radiators stipri palielināja motora svaru. Līdz ar gaisa dzesējamo motoru izveidošanos tas kļuva lieks. Lielāko jaudu motorus tagad dzesē ar dažādiem šķidrumiem (etilglikolu u. c.), kas neaizņem daudz telpas vai svara.

Specialie instrumenti un radio pieļauj izdarīt lidojumus naktī, t. i. akli, kā arī nelabvēlīgos laika apstākļos: lietū, sniegā, mākoņos un pat miglā. Speciāls instruments - auto pilots atvieglo lidotājam lidmašīnas vadīšanu, sevišķi lielākos attālumos, jo nostādīts tas ietur noteiktu virzienu un stabilitati.

Runājot par lidmašīnu sasniegumiem, jāpieskaras arī rekordiem, kas izteic augstākos sasniegumus.

Pirmais ātruma rekords atzīmēts 1906. gadā ar sasniegumu 41,292 km/st., kuŗu uzstādīja Santos - Dumont. Arī nākošie ātruma rekordi pieder lielāko tiesu Francijai. 1939. gadā lidotājs Vendels uz Messerschmidt ME 109 R lidmašīnas sasniedzis 755 km/st. ātrumu. 100 km distanci lido ar caurmēra ātrumu 634,32 km/st., 1000 km — 524,18 km/st., 5000 km — 400,81 km/st.

1909. g. 29. augustā Latams (Francija) atzīmēja 155 metru augstumu. Pēdējais sasniegums 17083 metru pieder itaļu lidotājam pltn. Mario Pecci, kas sasniegts 1938. g. 22. oktobrī. Absolutais sasniegtais augstums ir 22066 m, kuŗu sasnieguši amerikaņi Andersons un Stevens balonā.

Ja 1906. gadā Santons - Dumonta vadītā lidmašīna nolidoja slēgtā lokā tikai 220 metrus, tad tagad lidojums aptver 11651 kilometru attālumu, kuŗu maršrutu veikuši japāņi Fužita un Takahaši 1938. g. 13.—15. maijā. Arī lidojums pa taisno 1925. gadā sasniegto attālumu 3166 km sasniedzis 10148 km, kuŗu veikuši krievi Gromovs, Jumaševs un Daņiļins 1937. g. no 12.—14. jūlijam no Maskavas uz San Žacino pāri ziemeļu polam.

Ja pirmās lidmašīnas spēja pacelt gaisā tikai vienu vai divus lidotājus, tad tagadnes lidmašīnas celtspēja ir 13.000 kg.

Nevaram paiet garām arī buru lidošanas sasniegumiem, kas bija aviacijas pirmsākums. Tā tagad izveidojusies par speciālu aviacijas nozari un buru lidošanas sportu izkopj visās zemēs desmiti tūkstoši. Tā arī vērtīgs lidošanas mākslas apmācības līdzeklis.

Buru lidošanas sasniegumi - rekordi uzrāda ievērojamus rezultatus.

Vienvietīgā buru lidmašinā krievu buru lidotājs Viktors Rastorgujevs 1937. g. 27. maijā veicis 652 km lielu attālumu, 36 st. 35 min. ilgi noturējies gaisā 1933. g. 3.—4. aug. Kurts Šmits. 6687 metru augstumā spējis pacelties lidotāju kapteinis Valters Drechsels 1938. g. 5. augustā.

Divvietīgā buru lidmašīnā Kartašovs ar pasažieru veicis 619 km attālumu 1938. g. 17. jūlijā. Ilglidojuma sasniegums ar atgriešanos uz starta vietu ir 40 st. 38 min., kuŗu sasniedzis Tonijs Kālbachers ar pasažieru 1938. g. 8.—10. sept.

Arī sieviešu lidotāju sasniegumi ir ievērojami. Krievu lidotājas Grisodubova un Ossipenko veikušas 5908 km lidojumu. Plaši pazīstamā franču lidotāja Marise Hilzs, kuŗai pieder vairāki rekordi, pacēlusies lidmašīnā 1430 m augstumā, kas toreiz bija labāks kā vīriešu lidotāju sasniegums. Amerikaniete Žakelīne Kochrane lido ar 470 km/st. ātrumu. Pasaules ātrākā lidotāja Helēne Bušē 1934. g. 100 km lidoja ar 412 km/ st. ātrumu.

Sasniegumi ar buru lidmašīnām ir šādi: 349 km attālumu vāciete Hanna Reitš un poliete Vanda Modlibovska lidojusi 24 st. 14 min. ilgi, francuziete Edmī Žarlo pacēlusies 1184 m augstumā.

Dienu no dienas aviacija iet strauju progresa gaitu, un kur būs tās sasniegumu robežas — grūti pateikt.

Seces rajona mazpulku nometnē pie Staburaga no š. g. 21.—23. jūlijam

Četri centīgi jaunieši

Agr. K. ĶIRSIS

59. Biržu mazp. līd. V. Pupēns

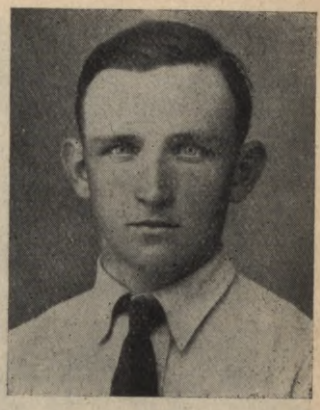

397. Mazzalves I mazp. dīž. J. Mireks

Mazpulku ilgstošās pieccīņās ir pieteikušies un darbus uzsākuši apm. 600 mazpulku dalībnieku, bet ne jau visiem būs izturība un pacietība šīs sacensības nobeigt. Lai arī cik nepatīkami tas ir, tomēr jāsaka, ka daži dalībnieki sacensībās piesakās neapzinādamies, cik lielu darbu viņi uzņemas. Tie arī bieži vien sacensības nespēs nobeigt. Bet patiess prieks ir par katru jaunekli,kas, pārvarot visas grūtības, darbus veic līdz galam. Agrāk godalgotiem ilgstošās pieccīņas nobeigušiem dalībniekiem nesen pievienojušies vēl četri centīgi jaunekļi.

Kā uzcītīgākais un čaklākais jāmin 20 g. v. 59. Biržu mazpulka līdumnieks V o l d e m ā r s P u p ē n s, Susejas pag. «Šadeikās». Mājās, kur vecais saimnieks netic agronomam, netic arī jauniem ierosinājumiem žurnālos vai laikrakstos, kur košuma dārza vietā istabas priekšā gadu gadiem stāv vecas drupu kaudzes, akmeņi, aug nātras un citas nezāles, pēc Biržu 2 gad. lauks. skolas beigšanas sāk rīkoties jaunais Pupēns, 1935. g. iesākdams mazpulka ilgstošās pieccīņas. Pats līdumnieks Pupēns stājas drenu grāvī, pats rok un pats arī ieliek drenu caurules, lai nosausinātu slapjās ieplakas tīrumu vidū. Drīz vien zaļo vesels hektars jauniekopta tīruma, kur saliktas drenas, izrakti krūmi, izlauzti celmi un akmeņi, un pag. rudenī tur jau pļāva skaistas auzas. Pagalma vidū drupu kaudzes nozudušas un nezāļu vietā paša stādīti ozoliņi un glīts košuma dārzs. Un visu šo darbu veicis jaunais līdumnieks pats, lietderīgi iedalīdams savu darba laiku. Kad rudeņos lauku darbi pabeigti, tad Voldemārs pats kāpj grāvī, rok un liek drenas. vakaros pēc žurnāliem un laikrakstiem plāno, ko tālāk darīt, un ziemā noved akmeņus un celmus, lai pavasaŗa saule atrastu tīru laukumu. Bez visa tā līdumnieks V. Pupēns nekad nenokavē nevienu sanāksmi 59. Biržu mazpulkā, kur viņš ir priekšnieks, un līdzi darbojas arī Susejas lauksaimniecības biedrībā. Tēvs — vecais

363. Biržu-Bērzgala mazp. dalībnieks O. Lejiņš

127. Seces-Sērenes mazpulka dalībnieks J. Kārkliņš

Novērtēšanas komisija apskata paša dalībnieka stādītos kociņus

saimnieks un mājas īpašnieks vēro gan ar labpatiku dēla panākumus, bet pats nav pierunājams nekādiem jauniem pasākumiem, un lopkopības pārraudzības biedrībā saimniecība vēl nesastāv, lai nu dēls diezin kā to gribētu.

Rosmes un darba prieka netrūkst arī 397. Mazzalves I mazpulka diženajam J. Mirekam, Mazzalves «Jaunzemos», kuŗš blakus tēva vecajam augļu dārzam ierīkojis daudz lielāku jauno dārzu ar ābelītēm, bumbierēm u. c. kokiem. Netrūkst arī dažādu jaunu augu, kuŗus audzē kā starpkultūras dārzā.

Kur agrāk bija drupu kaudzes, tur jauki zaļo mauriņš

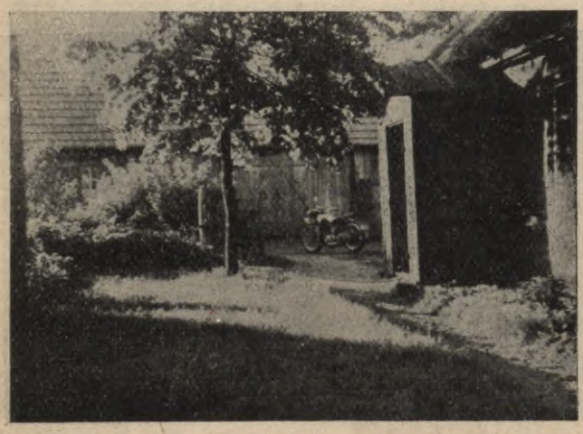

Arī līdumnieka gars mājo jaunajā censonī, jo blakus agrākajām druvām rodas arvien klāt jaunas platības, atbrīvotas no krūmiem, celmiem un akmeņiem. Un nākotnē jaunais Mireks tur paredzējis ierīkot labas ganības, lai nekad netrūktu zāļāju Jaunzemu ganāmpulkam. Mājas kopējai — mātei par prieku arī izdomāts un ierīkots darba atvieglotājs — netīrā ūdens izlietne virtuvē. Arī krāšņuma dārzā izkopts jauks stūrītis atpūtas un pārdomu brīžiem.

363. Biržu - Bērzgala mazpulka dalībnieks Otomārs Lejiņš ar savu sirsnību un darba prieku ilgstošo pieccīņu darbos sajūsmināj is arī savus vecākus. Biržu pag. «Burkānārēs» patiešām netrūkst darba prieka ne jaunajam, ne vecajam saimniekam. Abi kopēji prāto un plāno, kā daiļāku, mājīgāku padarīt savu māju apkārtni, kā auglīgākas darīt līdz šim ciņainās un mazvērtīgās ganības. Kopējām pārrunām seko darbi, un katrs var priecāties par jauko košumdārzu ar nelielu dīķi vidū, kas rotā «Burkānāru» sētu. Ganību zelmenis arī pārvērties līdz nepazīšanai, un kaimiņiem liels brīnums, cik ātri Lejiņiem pieaug ganāmpulka izslaukumi.

Arī par savām ērtībām Otomārs domājis un pats izkrāsojis un iekārtojis sev glītu istabu. Pēc krietna darba nopelnīta arī laba atpūta pašam savā istabiņā pie jaunākiem laikrakstiem, žurnāliem un vērtīgām grāmatām. Saskaņa un saprašanās gars mājo visā ģimenē un mājā.

Saviem vecākiem darba biedriem iepakaļ negrib palikt arī 127. Seces-Sērenes mazpulka dalībnieks Edmunds Kārkliņš, kuŗš sava tēva jaunsaimniecībā Sērenes «Liepkalnos», čakli un apzinīgi strādādams, paplašinājis tīrumus ar jaunu plēsumu, to nosusinādams, un iztīrīdams no tā krūmus un akmeņus. Būs lielāka raža un labāka pārtikšana nākotnē. Jaunceltā dzīvojamā mājā savu istabu izveidojis arī Edmunds un palīdz arī tēvam pārējās istabas izkrāsot un pārkārtot. Mājai, kas celta klajā laukā, tagad jau netrūkst arī sava daiļuma: augļu, ogu dārza un arī sava košumdārza stūrīša ar slaido karoga mastu pašā vidū.

Kuļammašīnas

Rudenī, kad labība nopļauta un no laukiem pamazām nozūd statiņi un gubas, sākumā dažās vietās dzirdama dūkšana, pamazām tā pieņemas un drīz to dzird jau visur. Šīs dūcējas ir kuļammašīnas, kas no tīrumiem pārvesto labību izkuļ, lai tīros graudus varētu sabērt klētī apcirkņos. Tagad rudeni grūti iedomāties bez šīs dūkšanas.

Agrāk bija citādi. Tad rudeņos kūpēja rijas, un visur bija sajūtama dūmu un svaigas labības smarža. Jau agri rītā piedarbā ritmā skanēja spriguļi, stundām, dienām un nedēļām ilgi. Izkulto labību vētīja lielos sietos, tad mērīja pūriem un noglabāja apcirkņos.

Rūpīgi kopjot un apstrādājot, mūsu lauki sāka ražot arvien vairāk, darba roku trūkums arī sajūtams arvien vairāk, un tad nu nāca palīgā kuļammašīna, kas spēj veikt lielu darbu, ietaupot cilvēka darba spēku.

Pirmās kuļammašīnas bija mazas, neveiklas mašīnas, kuŗas darbināja ar zirgu dzinējspēku. Zirgi grieza lielu koka ratu un ar transmisijām iedarbināja mašīnu. Pamazām zirgu vietā sāka lietot lokomobiles, naftas un petrolejas motorus, pašgājējus un traktorus. Arī kuļammašīnas gatavoja labākas. Tagad, ja kādam saimniekam jākuļ labība, pašgājējs vai traktors kuļammašīnu ieved saimniecībā, un kulšana var sākties.

Agrāko riju vietā, kuŗu celšanai vajadzēja daudz koka materiālu, tagad ceļ lielus šķūņus, kuŗos parasti pirms kulšanas saved izkaltušo labību. Šķūnī novieto arī kuļammašīnu, tāpēc labību kult var kā labā, tā sliktā laikā.

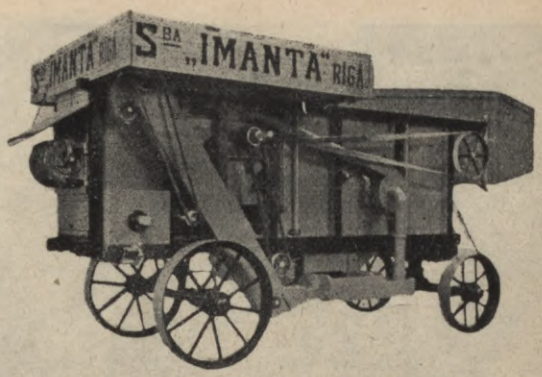

Latvijā gatavota kuļammašīna

Kuļammašīnā vārpas saberž, «kratītāji« no salmiem izkrata graudus, un tukšie salmi nokrīt pie mašīnas zemē. Vētījamā ierīce graudus izvētī un izšķiro: pelavas sabirst kaudzītē, labie un bojātie graudi katrs savā maisā. Ja izkultie graudi nav sausi, tos žāvē kaltēs.

Pēdējos gados kuļammašīnas vēl stipri papildinātas.

Salmu novākšanai no kuļammašīnas vajaga daudz darba spēka, tāpēc tagad bieži vien pie kuļammašīnas redzama gaŗa, resna caurule — tas ir «salmu krāvējs», kas izkultos salmus aizpūš, kur tas vajadzīgs — kūtsaugšā, gubenī, kaudzē vai citur; sal-

Āboliņa kuļammašīna

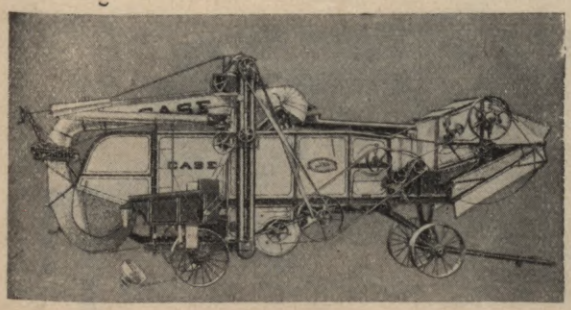

Speciāla sēklu kuļammašīna

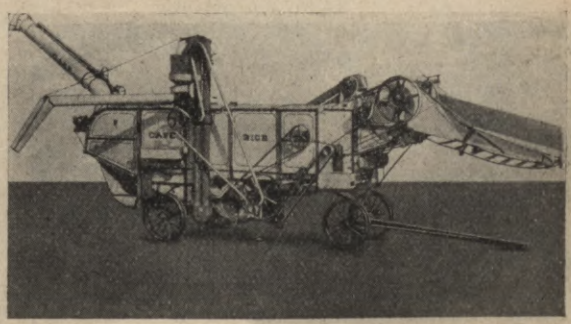

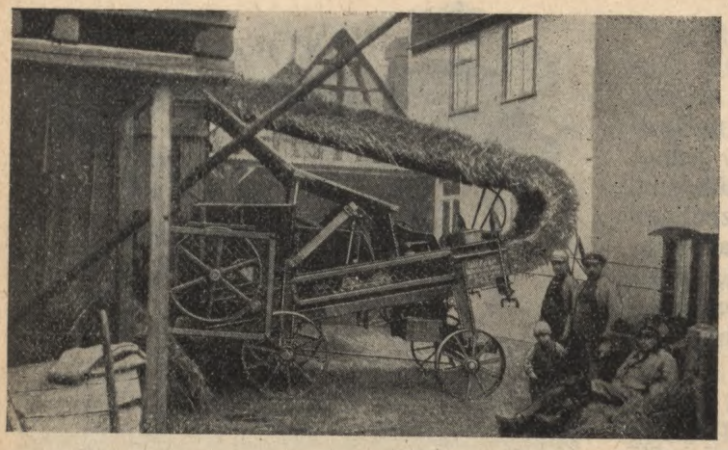

Salmu spiede ar sliedēm, pa kuŗām salmus dzen uz griestiem

mus var ar to nogādāt vairāk par 100 m tālu.

Otra ierīce, kas ietaupa darbu un arī telpas, ir salmu spiede (prese). Tā ar sevišķu ierīci no kuļammašīnas krītošos salmus saspiež četrstūrainos saiņos un sasien. Šos saiņus dažas spiedes pa sliedēm sabīda kaudzēs, uzbīda kūtsaugšā, šķūnī vai kur tik saimnieks vēlas — līdz 30 m attālumam, un tur atliek tos tikai sakŗaut. Tā kā saspiestos salmus ir vieglāk pārvadāt, un to uzglabāšanai vajaga mazāk telpu, tad dažreiz tam var būt liela nozīme.

Kulšanas darbus vēl atvieglo salmu cēlējs. Tā ir kāpnēm līdzīga ierīce ar dakšām līdzīgiem «zobiem». Uzmetot kūlīti vai salmus, tas paceļ tos un nomet uz kuļammašīnas vai salmu kaudzē.

Viena no jaunākām ierīcēm ir automatiskais iekšā laidējs. Uz kuļammašīnas novietoto labības kūlīti speciāla ierīce pati ielaiž, un, kad tas izkults, ielaiž nākošo.

Dažas firmas tagad gatavo metala mašīnas — tās esot izturīgākas un vieglākas.

Platkūlējā kūlīšus ielaiž nevis ar galu, bet šķērsām; tā nesalauž tik stipri salmus.

Par kuļammašīnām runājot, nedrīkst

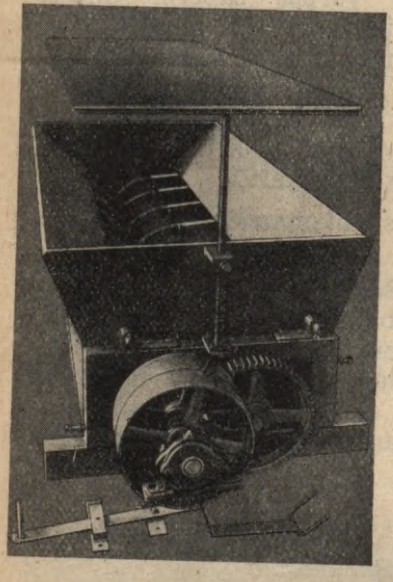

Pa kreisi — pašielaidējs

Pa kreisi — Metala kuļammašīna ar iebūvētu salmu spiedi

Pa labi — platkūlējs

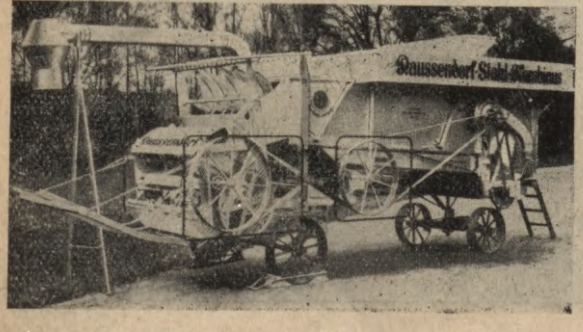

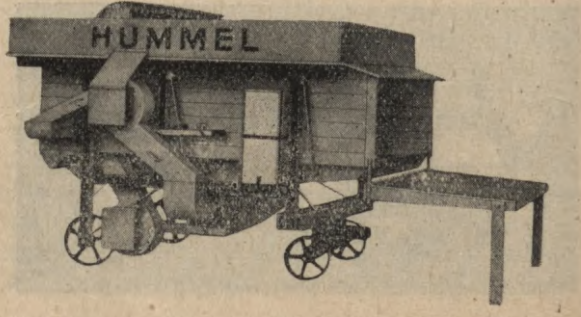

Salmu cēlējs

Salmu krāvējs

nepieminēt kombinēto mašīnu «kombainu», kuŗa pļauj, izkuļ, sabeŗ labību maisos un maisus pat aizšuj, atliek tikai piebraukt automobili un tos aizvest. Šīs mašīnas Amerikā lieto jau labi sen, bet tās der tikai tur, kur labība ļoti sausa un kur salmiem nav liela vērtība, jo tos izbārsta uz lauka.

Tagad daudzi iegādājas mazas kuļammašīnas, un tur, kur uz laukiem pieejama elektrība — un šādu māju kļūst arvien vairāk — ar saimniecības pašas darba spēku labību pamazām izkuļ ziemas mēnešos, kad ir brīvs laiks.

Lai vēl vairāk atvieglotu darbu, dažās vietās ceļ tikai vienu lielu saimniecības ēku, ar lopu kūti, labības šķūni un klēti zem viena jumta. Turpat iebūvē kuļammašīnu, kas izkultos salmus «aizpūš» noteiktā vietā, graudus ievada kaltē un no turienes klētī.

Tā cilvēku prāts nekad nav mierā — izgudrotāji izgudro un pārbaudītāji pārbauda arvienu jaunus izgudrojumus, kas darbus atvieglo, padara patīkamus un ērtus.

Kulšanai jau no seniem laikiem ir bijusi sava sabiedriska nozīme.

Kaimiņš kaimiņam nāk talkā kult, un tā darbi sokas daudz ātrāk un vieglāk. Kulšanas talka ar jautrību un dziesmām, dejām un mielastu ir jauks notikums, kuŗu daudzi gaida.

Kombinēts pļāvējs-kūlējs

Melones mazpulka dalībnieka lauciņā

J. BĒRZIŅŠ, 823. Bulduru mazp. dal.

Melones pēc savas dabas ir gan raksturīgs silto zemju augs, bet, selekcionāriem neatlaidīgi pūloties, izaudzētas arī melo ņu šķirnes, kuŗas nogatavina augļus mūsu apstākļos audzējot brīvā dabā. Mazpulka dalībnieka lauciņā tāpēc nevien novērošanai, bet tieši praktiskai audzēšanai gribētu ieteikt šīs brīvdabas melones. Brīvdabas melones zemes ziņā nav sevišķi izvēlīgas, jāsaka — kur labi aug gurķi, tur arī tik pat labi augs šī melone. Audzēšanai jāiegādājas sēklas šķirne — Latvijas visagrākā. Sēklas līdzīgas gurķu sēklām. Iesākumam pietiek iegādāties kādus 5 g, tad jau var rēķināties, ka pie labiem apstākļiem izaugs 30—50 stādu. Dobes sagatavo līdzīgi siltām gurķu dobēm. Rīkojas šādi: Sagatavo saulainā vietā 1 m platu dobi. Dobes vidū izmet apm. 30 cm platu vadziņu un tur 25 cm dziļumā iegulda kūtsmēslus, vislabāk zirgu mēslus, aprauš ar zemi un labi nolīdzina. Sēšanas laiks — maija beigas, vai pēc dabas vērojot tad, kad ābeles ir pilnos ziedos. Sēj ligzdiņās ik pa 30—40 cm liekot 3 sēklas. Sēklas zemē iespiež diviem pirkstiem trijstūrī 10 cm attālumā sēklu no sēklas. Pēc tam, ja zeme nav pietiekoši valga, sējumu aprasina (1. zīm.). Pēc nedēļas, ja laiks silts, parādīsies pirmie asni. Šajā laikā var vēl melones pārstādīt, ja kādā vietā nav sēkla kaut kādu apstākļu dēļ dīgusi, tad ar puļķīti izceļ stādiņu tur, kur sadīguši visi trīs un atstāj tikai vienu. Pārējos izstāda ar puļķīša palīdzību līdz apakšējām lapiņām zemē līdzīgi kā to dara kāpostus un citus dēstus stādot un pēc stādīšanas aplej. Tālākā kopšana parastā — zemi irdina un sausā laikā stādījumu aplej. Liešanai jālieto sasilis ūdens, vēlams no dīķa vai tam līdzīgas vietas. Jāsargās liet pie paša stādiņa, jo liekā mitrumā ievieš as pūšanas bakterijas un stādi nopūst. No puves meloņu stādus var pasargāt apberot tīru granti vai smilti tieši ap pašu sakņu kakliņu, dažreiz šis paņēmiens palīdz arī tad, kad pūšana jau sākusies (2. zīm.). Var gadīties, ka, uznākot vēlām naktssalnām, melones nosalst, tāpēc vakaros, ja vērojama salnas tuvošanās, jāuzliek stādiem papīra tūtas. Paaugušās melones jāizloka vienmērīgi uz abām dobes pusēm. Melones pieder pie ķirbjaugu dzimtas, kas, kā zināms, mīl trūdbagātu un vispār barības vielām bagātu augsnu. Tāpēc, lai iegūtu labu ražu, ar mēslošanu nedrīkst skopoties. Mēslo ik pāris nedēļas pārmaiņus ar atšķaidītiem kūtsmēsliem vai vircu, kuŗiem pieliek sauju superfosfata uz 10 litriem un nākošo reizi ar ūdenī šķīdinātu nitrofosku, uz 10 litriem krietnu sauju. Mēslojumu vislabāki izliet pēc lietus, bet nekad uz sausiem stādiem. Ja zeme sausa, tad pirms mēslošanas tā jāsa-

Dobes sagatavošana un sēklu izsēšana

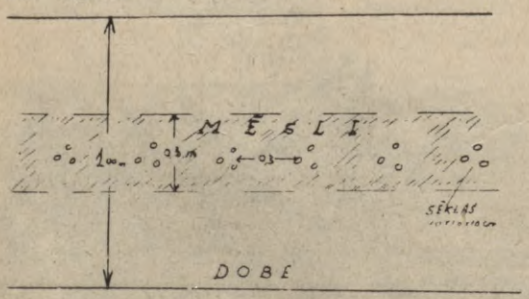

Zīm 1.

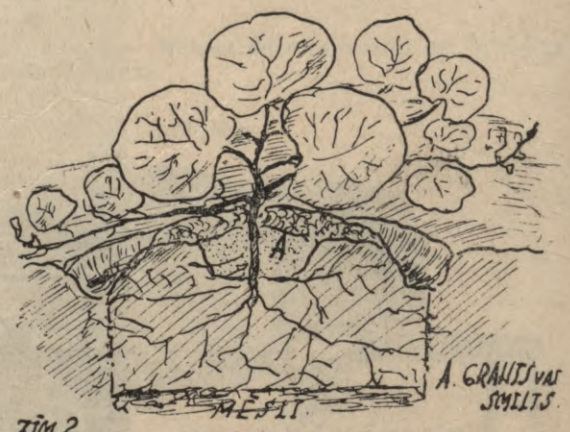

Zīm. 2

lej ar ūdeni. Mēslošanu turpina līdz ziedēšanas laikam, tad to var pārtraukt, jo turpmākās slāpekļu mēslu devas var traucēt augļu attīstīšanos. Lai gan brīvā dabā meloņu ziedus labprāt apmeklē bites un citi kukaiņi, tomēr ziedus augļu iegūšanai drošāki saziedināt. Saziedināšanu izdara šādi: norauj vīrieškārtas ziedu, uzmanīgi paņem aiz kātiņa un griežot riņķī norauj vainadziņa lapiņas, tā, lai tiktu atsegti putekšņu maisiņi. Tad saņem viegli, nespiežot, divos pirkstos sieviešķārtas ziedu un iespiež zieda vidū no ziedlapiņām atbrīvoto vīrieškārtas ziedu tā, lai putekšņi sadurtos ar augleníicu. Saziedināšanu vislabāki izdarīt saulainā dienā un ap pusdienas laiku no plkst. 12—14. Saziedināšanai lieto tikai pilnīgi uzziedējušus ziedus. Jāievēro, ka melonēm ziedi nozied vienā dienā, tā tad saziedināšanas laiks ir īss. Saziedināšana jāizdara tikai tad, kad melones jau labi saziedējušas, nav jācenšas saziedināt paši pirmie ziedi, jo tad rezultatā bieži gadās, ka pirmais auglis aizmetas un sāk strauji augt, bet pārējie ziedi nemaz neuzzied, un ja arī augļi aizmetas, tad tie paliek sīkāki un ir augšanā traucēti. Uz viena stāda atstāj ne vairāk kā 3—4 augļus, pie kam pie saziedināšanas priekšroka dodama tādiem, kas tuvāki stāda centram. Kad vajadzīgais augļu skaits aizmetas, tad pārējos ziedus izkniebj, vai arī aiz augļa noskaita 3—4 lapas un saīsina galotni, lai barības vielas vairāk koncentrējas auglī. Zem augļiem, kad tie drusku piebrieduši, vēlams palikt apakšā dēlīšus, jo citādi, guļot uz zemes, augļi var sākt pūt vai arī pieņemt zemes piegaršu. Augli reizu reizēm mazliet pagroza no vieniem sāniem uz otriem, lai uz cietā dēlīša nenoguļas par daudz plakans.

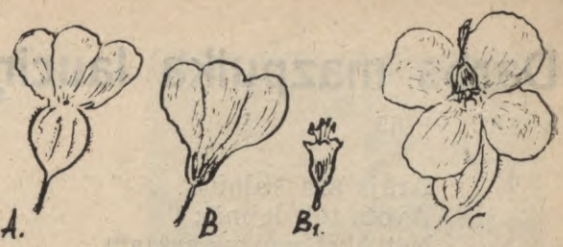

A. Sieviešķārtas zieds ar auglīti; B. Vīrieškārtas zieds; B_1 Vīrieškārtas zieds ar noņemtām vainadziņa lapiņām, redzami putekšņu maciņi; C. Apaugļotais zieds

Jāsargās gan augli pārāk cilāt un grozīt, tas viņam nepatīk, auglis tad novīst un neaug.

Parastos apstākļos šī melone laukā sēta ienākas augusta beigās vai septembrī.

Sēklas meloņu audzēšanai jāiegādājas tikai pašam sākumam, vēlāk tās bagātīgi var ievākt no augļiem. Sēklu ievākšanai jāņem tipiskie, labākie, pilnīgi gatavie augļi, vēlams tie, kuŗi pirmie ienākušies, jo no tādiem augļiem ievācot sēklas mēs veicinām dabisko izlasi. Sēklas ar ūdeni atdala no gļotām, izžāvē un uzglabā sausā vietā. Ir ieviesies uzskats, ka sēšanai labākās esot 2—3 g. vecas sēklas, tikai tad labāki aizmetoties augļi, personīgi gan nekādu starpību neesmu novērojis. Ceru, ka turpmāk melones vairs nebūs nepazīts retums mazpulka dalībnieka lauciņā un blakus gurķu dobei atradīsies arī vieta dažiem meloņu stādiem. Kaut arī pirmā gadā pāris stādu, ticiet man, tas sagādās prieku nevien pašam kopējam, bet arī citiem, kas baudīs gardos augļus. Nav iedomājams nekas labāks, kā sutīgā un karstā vasaras dienā, kā tagad, pēc kārtīgām pusdienām virsēdienā uzēst un arī citiem piedāvāt šķēli aukstu, sulīgu un aromatisku meloni un turklāt vēl pašu zemē, pašu rokām audzētu.

Flokši zied. . .

EDVARTS TŪTERS

Zied jau flokši dārzos;
Brīnišķis šis laiks!
Zeltains nu pār druvām
Ceļas briedu tvaiks.

Sirds nu atkal sajūt,
Zemes elpa sauc. . .
Un tai gribas klajos —
Prom no mūŗiem traukt.

Gribas tai ar vējiem
Zaļos laukos skriet. . .
Sajust dzīvi spējāk,
Raizes projām sviest.

Griba būt, kur saldi
Flokši dārzos plaukst;
Zūd tur šaubas, maldi. . .
Medains smaržo lauks.

Darbs mazpulka lauciņā

A. SAULVEDIS

Arājs ara kalniņā,
Avots tek lejiņā;
Netrūkst maizes arājam,
Ne ūdens avotam.

Zeme ir drošākais mūsu dzīves pamats, kāpēc mēs, mazpulku dalībnieki un dalībnieces, varam būt bezgala laimīgi, ja mums pašiem ir zeme, zemes gabaliņš, kuŗu varam savām rokām rušināt, irdināt — kopt un vasaras rītos un vakaros elpot tās smaržu. Zemi, dabu un darbu ar nesalaužamu mīlestību mīlēdami un kopdami, rudenī pēc nobeigtā darba saņemam ražu, saņemam savu laimi, jo zimām, nesdami pie krūtīm zaļo laimes zīmi — simbolu — četrlapaino āboliņa lapiņu, ka laimei papriekšu iet darbs, — darbam pa pēdām seko laime, kas mums katram dziļi sirdī jāieslēdz, jāglabā un ar mošu garu jāsarga, lai varētum visiem skaidri un droši pateikt — mēs esam laimīgi, mūsu laime ir Latvijas zemē, Latvijas lauksaimniecībā, tāpēc mēs varam spraigi, aizkustinoši teikt un dziedāt: „Zeme mūsu laime!. . .“

Mazpulku dalībnieki un dalībnieces, vai Jūs darbus lauciņā kārtīgi pildiet? „Jā,“ Jūs atbildēsiet, bet, pārbaudot Jūsu lauciņa iekārtas pareizību un grāmatvedības grāmatiņu, izrādās pretējais. Citam nav zeme aparta rudenī, citam dots nepareizs mēslojums u. t. t., tāpēc īsumā apskatīšu visus darbus lauciņā, kā es tos izdaru.

Ar paša audzētiem liniem

Rudenī, parasti oktobrī, no tēva iznomāju 100 m² lielu zemes gabaliņu nākošās vasaras sacensības kultūras audzēšanai. Lauciņu cenšos iznomāt ceļa malā. Ja vajadzīgs kūtsmēslu mēslojums, tad izvedu tūlīt rudenī, ļoti smalki izārdu un vidēji iearu. Arī tad, ja kūtsmēslus nedodu, tāpat zemi aparu rudenī — tas ceļ ražu.

Pavasarī pēc sniega nokušanas — zemes atlaišanās, iemēru taisnstūra lauciņu (lai tā leņķi būtu taisnleņķi, veidotu 90° leņķi).

Lai lauciņš atšķirtos no pārējā lauka, visos četros lauciņa stūros iespraužu paša izgatavotos baltzaļos mietiņus un lauciņa redzamākajā vietā — ceļa pusē, iespraužu piekto mietiņu ar piestiprinātu uzraksta dēlīti, lai citi redz, kam šis lauciņš pieder.

Lauciņam apkārt atstāju un ierīkoju glītu, 30—50 cm platu celiņu. (Dažreiz celiņa vietā atstāju 30—50 cm platu, tukšu vagu.) Vasarā neļauju celiņam pieaugt nezālēm.

Tiklīdz zeme pietiekoši apžuvusi, lauciņu nošļūcu ar parasto tīrumu šļūci — tas aizkavē lauciņā zemes izkalšanu. Zemes sagatavošanai piegriežu vislielāko vērību, jo zinu — ja zeme būs labāki sagatavota, iegūšu lielāku, vērtīgāku ražu.

Pēc nošļūkšanas izsēju vajadzīgo normu mākslīgo mēslu. Kalija sāli un superfosfatu parasti izsēju kādas divas nedēļas pirms sēklas izsēšanas. Slāpekļa mēslojumu sēju reizē ar sēklu, bet visbiežāki to izsēju kā virsmēslojumu augšanas laikā. Kalija sāli un superfosfatu pēc izsēšanas ieecēju ar koka ecēšu, bet slāpekļa mēslojumu, izsējot kā virsmēslojumu, sēju tikai lietainā laikā. Dažas die-

nas pirms sēklas izsēšanas lauciņā zemi pamatīgi sastrādāju ar atsperu ecēšu.

Audzējot kādu kultūru, sēju tikai šķirnes sēklu norādītos daudzumos un ievērojot rindu un stādu pareizos attālumus u. t. t. Retināšanu izdaru arī noteiktā laikā un stādiņus atstāju noteiktajos attālumos. Zemi bieži irdinu ar ezi, spīļu arklu un kapli, īpaši pēc lielāka lietus, lai zemes virsējā kārta nesacietētu. Lauciņā neļauju augt nezālēm, jo tās samazina ražu. Arī blakus lauciņam — tēva laukā neļauju augt nezāļu „dzīvžogam", jo zinu, ka tam nav nozīmes, ja pašs lauciņš ir kārtībā, bet tūlīt aiz celiņa — tēva laukā zaļo balandu, virzas vai vārpatas „dzīvžogs".

Rudenī ražu novācu laikā, pareizi žāvēju u. t. t. Tāpat cenšos arī savai ražai atrast labāku tirgu, kur to varētu dārgāk pārdot. Nobeidzot visus vasaras darbus lauciņā, pēc ražas novākšanas uzpošu un sakārtoju lauciņu, lai tas būtu kārtībā, un lai visi redzētu — lūk, te saimnieko jaunā laika censonis! Arī mietiņus rudenī novācu un nolieku nākošās vasaras darbam.

Sevišķi nopietnu vērību piegriežu grāmatvedībai. Tanī atzīmēju laikā visas vajadzīgās ziņas par lauciņa lielumu, zemes sastāvu, zemes sagatavošanu, aršanu, ecēšanu, mēslu izvešanu u. t. t., jo pareizi savestu grāmatvedību varu viegli noslēgt, izdarīt atmaksāšanās aprēķinu, aprēķināt pašizmaksu u. t. t.

Pēc ražas novākšanas aprakstu savus

Pats savā lauciņā

piedzīvojumus, novērojumus un sasniegumus vasaru audzētā kultūrā. Rakstu izstādu kopā ar ražojumiem mazpulka ražojumu apskatē.

Mazpulku dalībnieki un dalībnieces, mēs vēlreiz varam apliecināt, ka savos darbos ievērosim tagadējā laika prasības, ko uzstāda mūsu Virsvadonis, lai darbs, ko darām un uz priekšu darīsim, tiešām saskanētu ar šīs skaistās dziesmas vārdiem:

Tur es augu, tur es aru
Katru gadu vagas tā,
Lai es ilgi dzīvot varu
Sava tēva pagastā.

Kā es 1938. gadā audzēju cukurbietes

AD. BIRZĀKS, 279. Līvānu II. mazp. dalībn.

1938. g, 279. Līvānu II mazpulks audzēja cukurbietes. Starp cukurbiešu audzētājiem biju arī es. Mana cukurbiešu lauka, resp. stādījuma platība 525 m². Mana lauciņa zemes sastāvs ir šāds: aramkārtas sastāvs — smilts, melnzeme. Aramkārtas dziļums — 15—20 cm. Apakškārtas sastāvs — smilts. Mitruma apstākļi zemē — vidēji. Cukurbiešu priekšaugs — kartupeļi. Priekšauga mēslojums — kūtsmēsli, kālija sāls un superfosfāts. Zeme aparta 1937. gada rudenī. Lauciņš mēslots ar 4 vez. kūtsmēslu, 3 kg kalija sāls un 5 kg Čīles salpetra. Mēsli iearti 1938.

g. 29. aprilī. Cukurbietes sētas rindās, iestrādātas ar kombinēto sējammašīnu. Cukurbiešu sēkla izsēta 1. maijā, kopā ar kalija sāli. Cukurbietes uzdīga 9. maijā; ravēju 14. maijā un retināju 19. maijā. Apmestas 4. jūnijā. Rindstarpas ar kapli irdinātas 4. jūnijā, 21. jūlijā, 18. augustā un 21. septembrī. Irdinātas ar vienrindu irdinātāju 11. maijā, 31. maijā, 12. augustā un 31. augustā. Čīles salpetrs dots 2 devās. Pirmā deva dota 1938. g. 18. maijā, otrā — 12. jūlijā. 1. augustā izsēts boraks, lai cukurbietes pasargātu no serdes puves, kuŗas cēlonis boraka trūkums augsnā. Vēlākā cukurbiešu ravēšana 21. jūlijā. Cukurbiešu biezuma pārbaude 31. maijā. Raža novākta no lauka 15. oktobrī. Lapas izlietotas lopbarībai svaigā veidā. Cukurbietes nodotas stacijā 21. oktobrī. Cukurbiešu lapu svars 215 kg. Tīrais cukurbiešu svars 1440 kg.

№	Darba laika kopsavilkums	Darba laiks stundās		
		paša	cita	zirga
1	Zemes strādāšana . .	3	—	3
2	Mēslošana	2	—	1
3	Sēšana	1	1	1
4	Ravēšana, retināšana .	15	—	—
5	Irdināšana, apmešana .	18	—	4
6	Slimību apkarošana .	1	—	—
7	Novākšana	4	—	—
8	Nodošana stacijā . . .	2	—	2
9	Iekraušana vagonā . .	1	—	—
	Kopā . .	47	1	11

Atmaksāšanās aprēķins.

№	Ienākumi	Ls	s.	№	Izdevumi	Ls	s.
1	Pārdotā raža	48	05	1	Sēklas un dēsti	4	—
2	Lopbarībā izlietotā	3	—	2	Zemes mēslošana	15	50
3	Krājumā esošā	3	45	3	Zemes noma	2	50
				4	Darba rīki	2	—
					Darba vērtība:		
				5	Paša 1 st. 15 sant. . .	7	05
				6	Citu vīr. 1 st. 25 sant.	—	25
				7	Citu siev. 1 st. — . .	—	—
				8	Zirga 1 st. 23. sant. . .	2	53
				9	Dažādi izdevumi	—	50
				10	Šlimību apkarošana	2	—
	Kopā ienākumi . .	54	50		Kopā izdevumi . .	36	33
—	„ izdevumi . .	36	33				
	Peļņa . .	18	17				
+	Paša darba vērt. . .	7	05				
	Mazp. dalībnieka iegūtais atlikums . .	25	22				

1 kg cukurbiešu ražošana izmaksā: Ls 36,33 : 1440 = 2,5 sant.

Lauksaimnieki, kodiniet visu izsējamo ziemāju sēklu!

Šachs

R. ŠVARCA vadībā

Uzdevumi

№ 19.

H. Mačens, Jelgavā

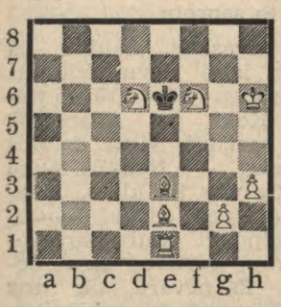

Baltie: Kh6, Te1, Le2, Le3, Zd6, Zf6, band. g2, h3.
Melnie: Ke6,
Mats 3 gājienos

№ 20.

N. Archangeļkis (Tulā)

Baltie: Kb6, Dd1, Td6, Zd3. band. b3, g2, g5.
Melnie: Ke4, Zh2, band. e5, g6.
Mats 2 gājienos

Atrisinājumi iesūtāmi redakcijai līdz š. g. 15. septembrim.

Labu ceļa vēju un veiksmi!

Latvijas valsts komandas locekļi — lielm. V. Petrovs, meist. Fr. Apšenieks, M. Feigins, L. Endzilīns, T. Melngailis un meistare M. Lauberte 21. jūlijā aizbrauca uz šacha olimpiadi Argentinā — Buenos-Airesā.

Ceļā uz olimpiadi mūsu komanda noturēs valsts sacīkstes ar Beļģiju un Holandi. Kaut gan šoreiz cīņas notiks tālajā Argentinā, tomēr dalībnieku skaits, šķiet, pārspēs visas iepriekšējās olimpiades.

Šinī sakarībā cīņas prasīs no ik dalībnieka ne tikai spēles prasmi, bet vēl vairāk — stiprus nervus un izturību.

Kaut gan varam būt dažādās domās par mūsu komandas sastāvu, zīmējoties uz pēdējiem galdiņiem, tomēr cerēsim, ka mūsu spēlētāji godam pastāvēs lielajās cīņās par godu mūsu mīļai Latvijai.

22. partija. Šī partija spēlēta Viskrievijas XI čempionata pēdējā kārtā. Abiem pretiniekiem bija vienāds punktu stāvoklis, un spēlei bija jāizšķir, kuŗš no abiem gūs uzvaru turnirā un Pad. Savienības čempiona nosaukumu 1939. gadā.

Baltie: Kotovs. Melnie: Botviniks.

1) d4—Zf6, 2) c4—e6, 3) Zc3—Lb4, 4) Dc2—Zc6, 5) Zf3—d5, 6) e3—0—0, 7) a3—L:c3+, 8) D:c3—Ld7, 9) b3—a5, 10) Ld3—a4, 11) Zd2—Te8, 12) 0—0—e5, 13) d:e—Z:e5, 14) Lb2—a:b, 15) Z:b3—Ze4, 16) Dc2—Z:c4, 17) L:c4—d:c, 18) D:c4—Dg5!, 19) f4—Dg6, 20) Tfd1—Zd6, 21) Dd3—Lf5, 22) Dc3—Le4, 23) Td2—Lc6, 24) Dd3—Zf5, 25) Le5—f6, 26) L:c7—T:e3, 27) Dc4+—Kh8, 28) Lb6—Te8, 29) Df1—h5, 30) Zd4—Z:d4, 31) L:d4—Te4, 32) Te1—T:e1, 33) D:e1—T:a3, 34) Kh1—Ta8, 35) Te2—Kh7, 36) h3—Te8, 37) Df2?—D:g2+! 38) D:g2—T:e2, un baltie padevās.

23. partija. Spēlēta Parīzē 1913. gadā divu partiju mačā starp pašreizējo pasaules meistaru A. Aļechinu un bij. pasaules meistaru Ed. Laskeru. Abas partijas laimēja A. Aļechins.

Baltie: A. Aļechins. Melnie: Ed. Laskers.

1) e4—e5, 2) Zc3—Zf6, 3) Lc4—Zc6, 4) d3—Lc5, 5) Lg5—d6, 6) Za4—Lb6, 7) Z:b6—a:b6, 8) Ze2—Le6, 9) Zc3—h6, 10) Lh4—De7, 11) f3!—0—0—0, 12) Zd5—L:d5, 13) L:d5—g5, 14) Lf2—Z:d5, 15) e:d5—Zb4, 16) c4—f5, 17) 0—0—h5, 18) a4—Tdg8, 19) a5—b:a5, 20) T:a5—Za6, 21) b4—Kd8, 22) c5—Ke8, 23) d4—Kf7, 24) b5—d:c5, 25) b:a6—b6, 26) d6!—D:d6, 27) Db3+De6, 28) d5—Dd6, 29) Ta2—Tga8, 30) Te1—Thd8, 31) Dd3—Df6, 32) g4!—c6, 33) g:f5—T:d5, 34) De4—h4, 35) Dg4—Dh6, 36) Le3—Kf6, 37) Tg2—Tg8, 38) f4!—e:f4, 39) L:c5 un Laskers padevās.

14. uzdev. atrisinājumi: 1) Ld3! — Z:g4, 2) L:f6. 1) Ld8— kā patīk. 2) Tg4+. 15. uzdev. (Fr. Kažmirs) 1) Lf6!—L:f6, 2) f8Zx. 1) . . . T:L. 2) f:e8Dx. 1) . . . K:L, 2) Dd6x. 16. uzdev. 1) Zd7!—T:Z, 2) Th6+—Kg5, 3) Tg6+—Kh5, 4) f8D un uzvar.

Pareizi atrisinājuši: O. Pīlags — 423. Skultes mazp. (14); V. Meiris — 2. Umpārtes mazp. (14, 15, 16); U. Jambors — 390. Rīgas mazp. (14, 15, 16); A. Lējējs — 114. Krotes m. (14, 15, 16); B. Ķikuts — 823. Bulduru m. (14, 15, 16); J. Strazdiņš — 422. Viskaļu mazp. (14, 15), P. Brumanis — 137. Planīcas mazp. (16); A. Majors — 240. Trapenes mazp. (14); I. Grūbe — 2. Umpārtes mazp. (14, 15, 16); P. Klincars — 733. Kurmenes mazp. (14, 16).

Dzērvēm aizejot. Zīm. 154. Oktes mazp. dal. A. Zaļups

VARONUS ATCEROTIES

J. Lapinskis, 849. Baltezera mazpulka dalībnieks.

1939. g. 11. augustā pagāja 19 gadi, kopš beigušās brīvības cīņas. Daudz par tām rakstīts, daudz stāstīts un katram par tām būs kaut kas zināms, jo karotāji, brīvības karotāji ar pukstošām sirdīm, ieročiem rokās, cerībā uz brīvu un neatkarīgu Latviju pirka mūsu brīvību. Tie ir mūsu varoņi. Skalbes vārdiem sakot, tie ir tie, kuŗi visai pasaulei rādīja, ko spēj latviešu karavīri!

Viņu misija bija: brīva un neatkarīga Latvija. Un šī doma arī piepildījās, kad pēc 2 gadu ilgajām brīvības cīņām noslēdza mieru ar Vāciju un Padomju Savienību.

Karš bija beidzies, bet kāda izskatījās mūsu zeme? Ēkas gan sagrautas, gan izsistiem logiem, gan bez jumtiem, dzeloņstiepuļu žogi un ierakumi. Tad lielās bedres, kuŗas izsituši gan mūsu, gan ienaidnieka lādiņi, pusaizaugušie tīrumi un pļavas — viss tas izskatījās pēc **postažas.**

Bet kādu mēs redzam tagad savu zemi? Vai nav kas mainījies un pārveidojies? Jā, daudz kas ir mainījies un pārveidojies. Un jāsaka, ka atkal un atkal te pirmajā vietā jāliek ir latviešu cilvēka darbs.

Katrs zina, ka valsts un tauta visas cerības liek uz jaunatni, jo vecā paaudze pamazām aiziet mierā un atdusas. Kāda būs jaunatne, tāda būs arī mūsu valsts un tautas nākotne. Tādēļ mēs, jaunā paaudze, jau laikus mācīsimies un gatavosimies palīdzēt Tēvijai baltās un nebaltās dienās un būsim visu nākotnes cerību godīgi attaisnotāji un piepildītāji.

PIRMĀ VASARA LAUKOS

Elvīra Kalnaellis.

Mācības skolā beigušās. Skolēni saņēmuši liecības. Daži priecīgi steidzas mājās, lai iepriecinātu savus vecākus. Citi domīgi raugās apkārt, kavējas skolas gaiteņos. Liekas, viņi vēl kautko gaida, bet velti. Tagad tie saprot, ka laikā nepadarītais darbs, pavirši izpildītie skolas uzdevumi nodevuši par viņiem sliktu liecību. Bez prieka, bez cerībām tie atstāj skolas telpas. Jā, darbu, kārtīgu darba izpildīšanu no mums prasa jau skolā, un kas vairās savu pienākumu, atliek darbus rītdienai, tas nevar prasīt, lai viņu pielīdzinātu čaklajiem darba darītājiem. Tagad arī es to saprotu.

Šķūnis. Zīm. 66. Skrundas-Kalpaka mazp. dal. A. Saulītis

Ārā pavasaris. Saulīte tik bagātīgi izlej savu siltumu, ka drīz vien dodos ārā no pilsētas. Koki jau salapojuši, tīrumi sazēluši, visur dzīvība un prieks. — Nonāku lauku sētā. Te viss tik kluss, mierīgs. Arī paši cilvēki mierīgāki, laipnāki. Katrs dara savu darbu, neviens otru netraucē. Es nevaru tik drīz pierast jaunajiem apstākļiem. Lai dabūtu izskrieties, aizeju uz ganībām. Tur mazs zēns, jaunāks par mani, uzrauga savu ganāmo pulku. Piegājusi tuvāk, apvaicājos, ko viņš dara, vai skolā arī iet, cik viņam gadu. Bet atbildes īsas, zēns neliekas diezcik priecīgs par manu apmeklējumu. Vēlāk dabūju zināt, ka biju ganu zēnu iztraucējusi viņa parastajā darbā. Viņš bija laikus pamanījis mani nākam, un, negribēdams pilsētas meitenei rādīt savus darbus, bija tos paslēpis krūmos. Vēlāk tomēr zēns parādīja savu mantu krātuvi. Tur bija daudz paša pagatavotu lietu: kurvji, cibas, dažādi darba rīki — grābekļi, spriguļi, protams, mazāki nekā īstie, kas glabājas piedarbā.

Pašreiz mazais gatavoja tādu savādu rāmi. Tā būšot vētījamā mašīna. Kabatas nazis bija viņa vienīgais darba rīks. Man ļoti patika skatīties, cik veikli viņš ar to prata rīkoties. Grāmatu gudrībās gan es biju daudz tālāk par viņu tikusi, bet lauku darbos viņš bija pats gudrais. Viņš zināja man arī pastāstīt, kā un kad jāsēj katra labība, kad tā jāpļauj. Viņš sauca vārdā daždažādas lauku puķes, viņš zināja **putnu nosaukumus,**prata pat atdarināt putnu dziesmas. Un kā viņš vadīja savu ganāmpulku! Govis arvien bija labi paēdušas. Kad

saule kāpa augstāk, ganu zēns pamērīja savu ēnu un bez kļūdas noteica laiku, kad govis jādzen mājās. Bet lielīgs bija šis ganu zēns. Pārdzinis govis mājās, nolicis gana rīksti zedeņos, viņš lielīgi izturējās, itkā būtu nezin' kādu darbu padarījis. Nenocietos viņam to nepateikusi, bet šis mazais nemaz nedusmojās, tikai atcirta: «Ej vien pamēģini, redzēs, kā ies.» Nu un mēģināju ar, tikai man izgāja slikti. Jau piecelties agrā rītā bija grūti. Bet tiklīdz iebridu rasā, miegs bija projām. Ganīju uzmanīgi līdz brokastlaikam. Tad saulīte bija mani atcerējusies un tik pamatīgi sasildījusi, ka drīz vien biju aizmigusi. Nezinu, cik ilgi biju gulējusi, kad saimnieks mani modināja. Govis bija nobradājušas rudzu lauku. Biju ļoti nobijusies, bet saimnieks mierīgi pamācīja, lai otrreiz ganos vairs negulļot, citādi nebūšot rudenī ko pļaut. Tagad sapratu, ka arī ganam ir savi pienākumi jāpilda kārtīgi un pastāvīgi jābūt nomodā par saviem pavalstniekiem. Tāpēc vairs nekad nekaitināju mazo ganu zēnu. Arī viņam bija grūti, un, grūtības pārvarējis, viņš varēja būt lepns.

Drīz pienāca pļaušanas laiks. Saimnieks ar kalpiem jau agri no rīta bija pļavās. Līdz brokastlaikam nopļāva lielu gabalu. Tad žāvēja nopļauto zāli, veda pie šķūņa iepriekšējās dienas pļāvumu, izjauca to, un, kad saule un vējš savu darbu bija veikuši, veda šķūnī. Man patika mīdīties pa sauso sienu un noskatīties, kā pieaugušie strādā. Viņi bija izmetušies kreklos, arī tad tiem bija karsti. Drīz vien krekls tapa slapjš un aplipa puteklīem. Bet, kad grūtais darbs bija padarīts, tie priecīgi nopurināja pielipušās siena zāles un devās no jauna pļavā, kur tos gaidīja grābekļi un izkaptis. Un tā tas atkārtojās diendienā. Šad un tad tie atgriezās mājās ļoti vēlu vakarā. Bet smagais darbs nebija laupījis prieku. Viņi mājās nāca dziedādami vai priecīgi sarunādamies un slavēdami Dievu, ka devis tādu labu siena laiku. Cik patiesi gan ir tautas dziesmas vārdi:

Acis darba izbijās,
Rokas darba nebijās,
Rokas darba nebijās,
Zinājās padarot.

Vai arī:
Saulīt balta, tu redzēji,
Cik es grūti pelnijos:
Nokūluse, samaluse,
Steidzos drīzi druviņā.

Tā smagā darbā, bet mierā un saticībā pagāja pats karstākais vasaras darba laiks. Rudzu druva piebriedusi gaidīja pļāvējus. Arī mieži un auzas dzeltēja saulē. Čaklie darba rūķi apkopa vienu lauku pēc otra. Sāka vest labību mājās. Pirmos ieveda rudzus un drīz vien nokūla. Saimnieks bēra graudus maisos, lika vezumā un brauca uz dzirnavām. Otrā dienā ēdām smaržīgu jauno rudzu maizi. Saimnieks priecīgi stāstīja, ka nu varot atkal dzīvot līdz nākamajam rudenim, maizītes pietiksot.

Kokos parādījās pirmās dzeltenās lapas, vakaros agrāk satumsa, man bija jāpošas uz pilsētu, jāsāk atkal skolas gaitas. Šoreiz uz skolu gāju, apņēmusies strādāt labāk, nekā iepriekšējā gadā. Vienmēr atcerējos laukus, kā tur cilvēki strādāja, nekurnēja un nebaidījās neviena darba. Un ja arī kādreiz bija grūti, tad dziesmas nāca palīgā:

Nāc, Dieviņ, pats palīdzi
Grūta darba padzīvāt;
Tev, Dieviņ, spēks, varīte,
Tev gudrais padomiņš.

VĀKSIM TAUTAS TRADICIJAS

Rob. Kokle, 375. Rencēnu mazpulka dalībnieks

Mazpulku dalībnieki! LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa mūs aicina vākt tautas tradicijas. Paklausīsim šim aicinājumam, jo tas ir svētīgs. Vācot tautas tradicijas, mums jāievēro, ka mūsu uzdevums un pienākums pret savu dzimteni un tautu ir celt viņas senatni godā. Cik jaukas ir mūsu daiļās tautas dziesmas, kuŗās atspoguļojas visa mūsu sentēvu dzīve! Mūsu mazā tauta var būt lepna ar savām tradicijām, jo kuŗai tautai gan ir tik daudz un jauku tradiciju. Lielās kultūras zemes mūs slavē, un mēs to esam pelnijuši. Daudz mēs esam tradiciju savākuši, daudz vēl ir palikušas neuzrakstītas. Tāpēc tikai pie darba. Jums, varbūt, mājā dzīvo veci cilvēki, vai nu vectētiņi vai vecmāmiņas. Paprasiet viņiem, viņi jums pastāstīs. Lūdzu tikai nejautājiet viņiem tieši, piem. „Kas jādara Jāņu naktī?“ Sāciet ar viņiem veiklas sarunas, piem. par tiem pašiem Jāņiem, un jūs dzirdēsat, ko vectēvs jums stāstīs. Jūs nespēsit visu nemaz uzrakstīt. Tiem mazpulku dalībniekiem ir grūtāk, kuŗiem nav vecmāmiņas un vectētiņa. Bet vai tādēļ ir jānokar galvas? Nē. Jūsu pagastā ir daudz vecu cilvēku, daži dzīvo trūcīgos apstākļos. Apdāviniet viņus, aplaimojat viņu noguruša sirdis. Viņi būs jums bezgala pateicīgi, un līdz ar to jūs būsiet ieguvuši draugus, kas pateicībā par jūsu labām sirdīm atklās savas. Maldīgas ir domas, ka tradicijas vācamas tikai rudenī. Nē, tradicijas vācamas visu gadu. Labāk vākt tradicijas rudenī tāpēc, ka vakari tad garāki, atliek vairāk laika atmiņām. Cik tad ir jauki, kad garajos rudens vakaros sapulcējas visa mājas saime uz vakarēšanu. Ko gan tad nevar dzirdēt! Mazpulku dalībnieki! Ievedat arī jūs savās mājās vakarēšanu, jūs būsat par to ļoti priecīgi. Manas atmiņas no šiem „zelta“ vakariem ir neizdzēšamas.

Rūca vecmāmiņas ratiņš, caur pirkstiem viņai slīdēja pelēka dzija, bet no mutes plūda teiku un pasaku straume. Krāsnī kvēloja ogles, bija siltī un tīkami, un vecmāmiņa stāstīja, stāstīja . . . Ai, cik jauki tas bija!

Arī tagad vēl ir gari vakari, izmantojat šo izdevību. Apstaigājat pagasta vecākos cilvēkus. Pieklauvējat pie viņu durvīm, jums taps atvērts, un — sekmes būs.

Mazpulku dzīve

Jaunsaimniecība, kur augļu un ogu dārzu iekārtojusi mazp. dal. Austra Sproģe (Diopozitivs Jelgavas izstādē)

176. Katlakalna mazpulkā notika sacensības šaušanā zēniem un dziju krāsošanā meitenēm. Šaušanā pirmās vietas ieguva R. Kalniņš, J. Kārkliņš, E. Stendzenieks un A. Ūdrītis. Krāsošanā pirmās vietas ieguva E. Rītiņa, M. Berga un A. Damalta.

482. Rozēnu mazpulks nesen sarīkoja kūdras dienu Dzirnu purvā. 12 dalībnieki mācījās kūdru rakt, izraka 10 m^3 kūdras un noklausījās arī referatu par kūdras izmantošanu. — Valkas un Valmieras novada nometne notika no 14.—17. jūlijam Dikļos. No 482. Rozēnu mazpulka nometnē piedalījās 10 dalībnieku. Priekšnieks J. Mārtiņsons ieguva diženā pakāpi, un Oļģertu Kalvānu godalgoja šaušanas sacīkstēs.

715. Valgundes I mazpulka svinīga sanāksme notika Valgundes strēlnieka Pogas mājās. Pēc uzrunas mazp. vad. M. Neimane paņēma 3 smilšu saujas, ko kopējā urnā ar citiem mazpulkiem mazpulku 10 gadu jubilejā vedīs un noliks pie Mātes tēla Brāļu kapos Rīgā. Sanāksmē piedalījās arī Pogu māmuļa, kas izaudzinājusi 3 dēlus, kuŗi visi likuši savas dzīvības uz tautas brīvības altara par tēvzemi.

Sanāksmi slēdza, nodziedot jundu.

720. Sēlpils mazpulka «Staburags» biškopības sekcija bija sarīkojusi 22. un 23. aprilī Vīgantes pamatskolā biškopības kursus. Kursus apmeklēja ne tikai mazpulka dalībnieki, bet arī pieaugušie, kas guva vērtīgus ierosinājumus biškopībā.

20 Balvu rajona mazpulku dalībnieku 9. jūlijā beidza pirmās palīdzības kursus, kuŗus vadīja Balvu raj. mazpulku ārsts R. Leja.

Kokļu gatavošanas kursi 765. Kacēnu pag Jāņa Cimzes mazpulks

722. Mazzalves mazp. «Līdumnieks» dalībnieki iesvētīšanas dienā apsveic savu līdzdarbinieci

Paziņojumi

● **Mazpulku 10 gadu darba atceres svētki.**

1. Š. g. 2., 3. un 4. sept. Rīgā notiek mazpulku 10 g. darba atceres svētki, uz kuŗiem jāierodas no katra mazpulka vismaz 3 pārstāvjiem ar karogu, šauteni (ļoti vēlams ar 2), sanitāro somu (kas to jau iegādājušies) un vadītājam. Mazpulkiem, kuŗos darbojas aviacijas sekcija vai kam izgatavoti lidmodeļi, svētkos jāpiedalās ar lidmodeļiem. Ļoti vēlams, ka svētkos piedalītos visi dalībnieki, kas vecāki par 12 gadiem.

2. Svētku sanāksmes programma īsumā šāda:

2. sept. plkst. 8,— vingrotājiem un deļotājiem mēģinājums Uzvaras laukumā.

3. sept. plkst. 9,15—11,15 stājas mācība mītņu komandantu norādītās vietās.

Vingrotājiem un deļotājiem mēģinājums Uzvaras laukumā.

Plkst. 15—18 koncertu, operas un teātru apmeklēšana. Izrādes par brīvu.

Plkst. 18,30 gājiens uz Brāļu kapiem.

Plkst. 20,— Brāļu kapos svinīgā junda un urnas piepildīšana ar līdzatvestām novadu zemēm.

4. sept. plkst. 9,15—11,15 stājas mācība, mēģinājums vingrotājiem.

Plkst. 16,— svinīga mazpulku skate Uzvaras laukumā (Mazpulku organizācijas un apgabalu karogu iesvētīšana un pasniegšana, Virsvadoņa runa, vadītāju svinīgais solījums, vadītāju un dalībnieku apbalvošana, mazpulku dalībnieku parāde un vingrošanas un tautas deju priekšnesumi).

3. Rīgā jāierodas a) mazpulku orķestrantiem 31. aug. vakarā; b) vingrotājiem un deļotājiem 1. sept. vakarā un c) pārējiem svētku dalībniekiem 2. sept. vakarā.

4. Novietošanās mītnēs Rīgā a) orķestriem 24. mītnē — 9. krievu psk., M. Nometņu ielā 14, T. 41131. b) vingrotājiem un deļotājiem pa novadiem savā mītnē pēc novada inspektora norādījuma. c) karodzniekiem (tikai zēni ar mazpulka karogu) 32. mītnē II. Valsts ģimn,. Āgenskalna ielā 21, T. 41763. d) Pārējiem svētku dalībniekiem pa novadiem īpašās mītnēs pēc inspektora norādījuma.

5. Svētku galvenais štabs atradīsies 27. mītnē 1. pils. ģimn., Raiņa bulv. 8, T. 21801.

Vingrotāju, deļotāju un orķestru štabs atradīsies 3. mītnē, Nameiša (3.) p-skolā, Nameja bulv. 1., T. 43480.

Ziņu biroļi darbosies Rīgā I. staciļas laukumā, galvenajā štabā, T. 30031 un katrā mazpulka mītnes komendanturā.

6. Tērps. Visiem svētku dalībniekiem jāierodas Rīgā pareizos mazpulku formas tērpos: cepures zēniem bez naga (vecā parauga cepurēm nags jānoņem pašiem), meitenes var ierasties arī vecā parauga cepurēs, bet cepurei jābūt katrā ziņā. Formas tērpa amata atšķirām jābūt pēc jaunās instrukcijas. Privatais tērps pieļaujams vienīgi vingrotājiem un deļotājām, kuŗiem jābūt līdz mazpulku vingrošanas tērpam, bet deļotājām jābūt līdz pareizam sava novada tautas tērpam.

Īpaši norādījumi vingrotājiem un deļotājiem. Vingrotājiem mēģinājumiem ir jāņem līdz otrs krekliņš, lai īstais taupītos tīrs svētku dienai. Zēniem-vingrotājiem mati jāapgriež tā, lai tie vingroļot nekristu seļā. Meitenēm mati būs jāapņem ar zaļu zīda lentu, 3 cm. platu, uz pakauša sasienot mezglā zem matiem (min. lentu dalībnieces varēs dabūt Rīgā, svētku laukumā). Visiem vingrotājiem un deļotājiem jāņem līdz normāllieluma balts mutes lakatiņš.

7. Līdzi jāņem bez formas tērpa (vai vingrošanas, vai tautas tērpa), mētelis, rezerves veļas maiņa un rezerves zeķu pāris, 2 palagi, gultas sega, galvas maisiņš, ziepes un zobu tīrīšanas piederumi, dvielis, uz katru saimi zābaku tīrīšanas piederumi, krūzīte, bļodiņa, nazis, karote un dalībnieka apliecība. Visas mantas ja iespējams jāiesaiņo mugursomā (kaut vai pašu pagatavotā). Mazpulku karogiem un mazkalibra šautenēm jābūt pārvalkos. Ja tādi nebūtu iegādāti, jāpagatavo pašiem no linu audekla, iešujot sava mazpulka numuru. Šautenēm jābūt klāt ādas siksnai.

8. Uzturs brokastīm un vakariņām jāņem līdz, vingrotājiem un deļotājiem 4 dienām un pārējiem svētku dalībniekiem 3 dienām. Pusdienās visi saņems siltu zupu un saldu tēju katrā laikā.

9. Visus mazpulku vadītājus un dalībniekus, kas brauks uz mazpulku organizacijas 10 gadu pastāvēšanas svētkiem līdz Rīgai un atpakaļ, pārvadās pa dzelzceļiem 3. klases vagonos ar 75% braukšanas maksas pazeminājumu.

Tarifa pazeminājuma iegūšanai mazpulka dalībniekiem jau tūlīt jāsazinās ar mazpulka vadītāju, jo tikai ar vadītāja ziņu pazeminājumu varēs dabūt. Tāpat tikai vadītājs pateiks, kad un no kuŗas stacijas jāizbrauc un kad jābrauc no Rīgas atpakaļ. Tiem mazpulku dalībniekiem, kas ir vasaras praksē, jāpieteicas pie tuvākā mazpulka vadītāja. Par pazemināto maksu (skolēnu tarifs) mazpulku vadītājus un dalībniekus (formas tērpos) pārvadās arī ar galvas pilsētas Rīgas satiksmes līdzekļiem (tramvajos, visos autobusos un kuģīšos).

Uzvešanās jāievēro tāda, kas būtu cienīga mazpulku organizācijas 10 gadu pastāvēšanas svētku gadījumam. Neaizmirsīsim, ka Rīgā mūs vēros nevien citu novadu vadītāji un dalībnieki, bet visa plašā Rīgas sabiedrība un viesi no ārzemēm. Tāpēc neaizmirsīsim pirmo pieklājības noteikumu — sveicināsim katru organizācijas vadītāju un katru dalibnieku.

● Mazpulku dalībniekiem, kas būtu pagatavojuši piemiņlietiņas pēc žurnālā „Mazpulks" iespiestiem vai citiem piemērotiem paraugiem, minētās piemiņlietiņas tūlīt nododamas sava mazpulka vadītājam.

● Š. g. 2. septembrī Rīgā notiks valsts mēroga sacensības zēniem — šaušanā un meitenēm — ēdienu gatavošanā un līdumnieku izraudzīšana.

Visiem sacensību dalībniekiem un līdumnieku kandidatiem Rīgā jāierodas 1. septembra vakarā un jānovietojas

a) zēniem 27. mītnē I. pils. ģimn. Raiņa b. 8, T. 21801.

b) meitenēm mazp. mītnē Saulesdārzā, Ezermalas ielā 26, T. 56394. (Tramv. 11, autobuss 22 līdz galam).

Pēc sacensībām un līdumnieku pārbaudes dalībniekiem jāuzmeklē sava novada apmešanās vietas.

Ēdienu gatavošanas sacensību dalībniecēm jāņem līdz tie paši piederumi kā novadu sacensībās.

● Mazpulku vadītājiem jārūpējas, lai pie katra mazpulka dalībnieka lauciņa ražas novākšanas būtu klāt mazpulka vadītājs vai kāds valdes loceklis, kas pārbaudītu un atzīmētu grāmatvedībā novāktās ražas lielumu un lielāko augu svaru.

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai noder sekojošās darbu normas:**

Uzart var 100 m² — 15 min.; noecēt vienu kārtu 100 m² — 2 min.; ar atsperu ecēšu var apstrādāt 100 m² — 6 min.; kūtsmēslus var izvest ½ km attālumā 10 stundās — 15 vezumus: mēslus var izārdīt 100 m² — 15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100 m² — 3 min. Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības bietes 100 stādus var izstādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m² — 1½ stundās; ar rušināmaju var apstrādāt 100 m² — 3 min.; ar kapli var izkaplēt — 1 stundā — 70 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm. attāluma).

● **Noslēdzot grāmatvedību un izdarot atmaksāšanās aprēķinu, jāievēro sekojoši cenu samēri:**

Paša darbs atkarībā no dalībnieka vecuma	1	stunda	Ls 0,06—0,20	Zirga darbs	1 stunda Ls 0,23
Cita darbs (vīrieša) .	1	„	„ 0,25	Kūtsmēslu vērtība (par 1 vezumu)	„ 1,—
Cita darbs (sievietes).	1	„	„ 0,22	Vircas vērtība (par 1 spaini) . .	„ 0,03
				Nomas nauda par 100 m² — atkarībā no zemes labuma	Ls 0,50—1,—

Pārdodamie produkti jāvērtē pēc katrreizējām tirgus cenām; lopbarībā izlietojamie pēc šādām cenām: 1 kg kartupeļu — 3 sant., 1 kg lopbarības biešu vai kāļu — 1,2 sant., 1 kg turnepšu vai rāceņu — 1 sant., 1 kg burkānu — 2 sant. un 1 kg sakņaugu lapu — 0,3 sant.

● Visi mazpulki, kas vēlas šoruden ierīkot izmēģinājumus ziemāju sēklu kodināšanā, var saņemt aizrādījumus kodināšanā un kodināšanas līdzekļus pie mazpulku inspektoriem un rajonu agronomiem **par brīvu.** Par labāk izdarītiem izmēģinājumiem paredzētas vērtīgas godalgas.

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Aizsaules ceļos

Mūsu mīļā mazpulka dalībniece
Zenta Štrauss
dzimusi 1922. g. 4. jūnijā,
šķīrās no mums uz mūžu 1939. g. 18. martā.
Par saulaino darba biedreni sēro
102. Vērgaļu mazpulks.

1939. g. 5. maijā aizgāja mūžībā mūsu mazpulka veicinātājs
Kārlis Gustiņš
Viņu mīļā, neaizmirstamā piemiņā paturēs
342. Ukru mazpulks.

Kā sapnis, kā ēna tu aizgāji,
Kā sarauta stīga apklusi . . .
Vēl vienmēr klusi tu skanēsi,
Mums mūžam atmiņā paliksi

1939. gada 23. maijā mirusi mūsu mīļā dalībniece
Ēra Zumente
Viņu mīļā piemiņā paturēs
393. Rūjienas draudžu mazpulks.

Š. g. 23. maijā pēc ilgām un grūtām ciešanām, pašā ziedonī, no šīs zemes šķīrās mūsu mīļais un centīgais mazpulka dalībnieks
Jānis Marauskis.
dzim. 1918. g. 4. novembrī.
Viņu mīļā un neaizmirstamā piemiņā paturēs
55. Mūrmuižas mazpulks.

«Gribēju tālajos laukos vēl iet,
Klausīties dziesmā, ko ziedonis dzied —
Satumsa nakts . . .

1939. gada 25. maijā uz mūža dusu acis aizvēra mūsu mīļā mazpulka dalībniece
Felicija Buļs
Viņu mīļā piemiņā paturēs
277. Franopoles mazpulks.

Vai, dieniņa, man' dieniņa,
Tu atnāci nezināma!
Vakar koši gavilēju,
Šodien veda smīltienē.

Mūsu čaklā mazpulka dalībniece
Anna Rečs,
dzim. 1928. g. 27. novembrī,
negaidot šķīrās no mums 1939. g. 11. jūnijā.
Par mazo darba biedreni skumst
989. Veseru mazpulks.

Mūsu mazpulka čaklā dalībniece
Ina Rasimenoks,
šķīrās no mums traģiskā nāvē š. g. 15. jūnijā.
Par viņu sēro
556. Zilupes mazpulks.

Vēji pār dīķi sēri lai pūš,
Kur dzestrajos viļņos beidzās tavs mūžs.

1939. g. 18. jūnijā traģiskā nāvē mira mūsu klusais un čaklais mazpulka dalībnieks
Teodors Revenieks,
dzimis 1921. g. 7. februarī.
Viņu mīļā piemiņā paturēs
896. Bunkas mazpulks.

Š. g. 19. jūlijā traģiskā nāvē mira 225. Vecpils mazpulka dalībnieks
Kārlis-Oto-Voldemārs Dzenis,
dzim. 1923. g. 15. maijā.
Mīļā piemiņā paturēs mazpulka
dalībnieki un vadītāji.

Š. g. 6. jūlijā traģiskā nāvē (peldoties) mirusi mūsu mīļā mazpulka dalībniece
Olga Krūmiņš,
dzim. 1922. gada 8. septembrī.
Par viņu sēro
808. Puzes 2. mazpulks.

Apraksts sacensībai

Es esmu dusmīgs. Es esmu tāds pats puika kā tie, kas ziemā akmeņus stampā un tikai vasarā lopus gana. Es arī grauzīšu spalvas kātu, uzlikšu pilsētnieku brilles un smērēšu pirkstus. Redz, kas tur iznāks. Pasi pa pastu neviens neprasīs.

Šitās mājas sauc par Lakstiem. Viņas sastāv no zemes, ēkām un kokiem, ar visu, kas tur iekšā. Vispārīgi laksts ir zaļš augs, kas norāda, kur meklējami kartupeļi, un kuŗā karājas pupas. Mājām ir vārds, lai būtu ko uzrakstīt uz ceļa stabiņa, tās varētu sameklēt pastnieks ar vēstulēm, pagasta ziņnesis ar apkārtrakstiem un lai zinātu, kā saukt saimnieku (man viņš drusciņ ir rada). Uzvārdus te lieto tikai skolā.

Ēku ar ķieģeļu skursteņiem un logiem sauc par istabu. Vasarā viņā uzglabā mēbeles, audzē puķes, ķer mušas un pie reizes ieved ciemiņus. Ziemā tur ēd un guļ saimnieki ar saviem radiniekiem, ja tie nav aizgājuši uz pilsētu. Mēs ēdam zem kastaņa un guļam gubeņos, šķūņos un citās parocīgās vietās. Istabas augšā stāv vecās mātes zārks no tēvu tēvu laikiem, saplēstas bļodas, cauri grāpji un spaiņi, mucas bez dibena, lādes bez vāka un citi kādreiz noderīgi saimniecības rīki. Maziem bērniem bēniņos dzīvo bubuļi. No tiem man arī drusku bailes.

Ēku ar koka skursteņiem un mazākiem logiem sauc par kūti. Kūtī sien lopus, slauc govis, tur cūkas, kapā lapas un no viņas laukā ved mēslus. Tos gāž uz lauka un tīrības labad apar ar zemi. Kūtsgalos ir gubeņi. Tur sabāž sienu mums kur gulēt. Kūtsaugšā vēlāk likšot salmus lopiņu sausākai turēšanai. Salmus kuļammašīna taisot no labības.

Māja bez logiem un skursteņiem ir klēts. Tajā glabājas žāvēta gaļa, tukši maisi, sausas pudeles un burkas. Vienā malā sataisītas aizgaldas, kuŗās kādu laiciņu gadā pastāvot graudi. Naktīs klētī lodā peles un žurkas. Tie ir mājas dzīvnieki ar gaŗām astēm, no kuŗiem baidās sieviešu cilvēki. Viņu tramdīšanai do-

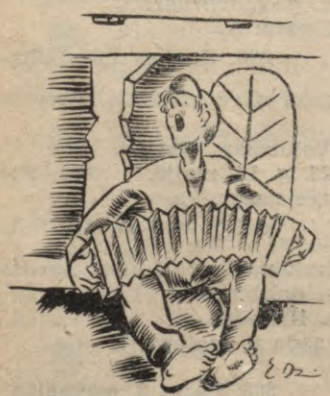

Sestdienas vakaros klēts priekšā Jožus spēlē ermoņiku

Humors

Govis te apmeklē pārraugs, viņš tās apskata, aptausta, nosmeķē pienu un brauc vienu māju tālāk

māti kaķi, bet tie naktīs guļ gultās. Klēts galā atrodas ratnīca. Tur stāv svētdienas rati, ēvelsols un skaidas. Pie sienām ierīkoti vadži, kuŗos kādreiz atceras uzkārt zirglietas. Paklētē var ietikt tikai no klētspakaļas. Tur uzglabā saplēstas logu rūtis, pudeļu suķes un citus stikla izstrādājumus. Turpat zaglīgas vistas izperē cāļus bez saimnieces palīdzības un zināšanas. Pie klēts pakšķiem var sameklēt dakšas, lāpstas, grābekļus un citus rīkus, ja tie nav atstāti citā vietā. Sestdienas vakaros klēts priekšā Jožus spēlē ermoņiku.

Laukumu starp minētām ēkām sauc par pagalmu. Pagalmā novieto ratus, arklus un citas mašīnas. Tur piesien arī ciemiņu zirgus un baŗo vistas. Ja pagalmā ir mauriņš un mājās mazi bērni, tie tur valstās. Mūsmājās tādu nav. Pagalma vidū stāv aka. Ūdens tajā aptrūkstoties tikai karstā vasarā un aukstā ziemā. Pārējā laikā to ar spaini smeļ laukā. Akas vinda ir tā, kas čīkst un neļauj spaini aizmirst akā. Tur jau tā pie striķiem piesietas glabājas piena kannas un vairāk traukiem nebūtu vietas. Pagalma vienu pusi norobežo dīķis. Dīķī arī ir ūdens, kuŗā peld pīles, izkaltušas baļļiņas un cūku siles. Pavasarī tur Jožus iemeta Broņu ar visiem paltrakiem. Tā gan nepeldēja, bet kliedza. Vienā pusē dīķim ir laipa. Uz tās dienu mazgā zeķes un vakaros kājas. Saimniece uz laipas dīķī met klukstošas vistas, saimnieks suņus un es akmeņus, protams, kad lielie neredz. Pie dīķa divreiz dienā laiž govis padzerties.

Lauku šķūnī tagad staigā caurvējš, pažobelēs dzīvo baloži un jumta čokurā stārķi. Kad tur sabāzīšot labību, nākšot kuļammašīna, daudz cilvēku un cepšot pīrāgus. Tad man nevajadzēšot ganīt govis, bet es varēšot kasīt pelavas.

Vismazākā ēka mūsmājās ir pirts. Logs viņai ir dūres lielumā un pa durvīm gaŗāki cilvēki staigā četrrāpus. Es gan, ja labi ierauju galvu, varu vēl ieiet cilvēcīgi. Mūsu pirtī bērniem sarus laukā neper, šmakolku netecina un

arī čigāni tur nedzīvo. Tur sestdienās uzmet garu un atjauno veselību. Garu met ar aukstu ūdeni uz karstiem akmeņiem un atjaunošanos izdara uz lāvas. Tādās reizēs cilvēki paši sevi per un uzslavē: «Ach, ta ta ta, ach, ta ta ta.» Gadas, ka kopā ar garu pirtī ierodas dvinga, tad daži paliek guļam un otra maiņa tos nes laukā un met dīķī. Tādā veidā pie mums vēl neviens nav beidzis putru strēbt.

Aiz istabas un klēts Lakstos aug koki un krūmi. Dažos kokos aug āboli, dažos bumbieri, bet krūmos ziedi un ogas. Augļus var ēst, ja tie aizmetušies, bet drīkst tikai tad, ja tie gatavi. Gatavību nosaka saimniece un atļauju dod sēta. Tai tikai dažās vietās ir caurumi. Ķiršus labprāt ēd arī strazdi. Viņu uzjautrināšanai pusdienas laikos man bija jāzvana, jāsit plaukstās un jāsauc: «pui», tomēr savā darbā tie reti likās traucēties.

Lauki Lakstos sadalīti ar grāvjiem. Tie ir tāpēc, lai zinātu, līdz kurienei ganīt un lai neapniktu vienā laidā art (taču iznāk kādreiz zirgus pagrozīt). Grāvju malās aug zemenes, ķimenes un citas derīgas zāles. Tās lasa vecā māte. Laukos aug labība — to kādreiz kuļ. āboliņš — to bāž gubeņos bez kulšanas, un zaļbarība — to dod lopiem apēšanai. Ganības ir tāds pat lauks, tikai to nepļauj un tur nekas arī pļaušanai nepaliek.

Lopi mums ir dažādi, bet pienu dod tikai ragulopi un arī ne visi. Daži tikai spriņģo vien un tos neviens neslauc. Govis apmeklē pāraugs, viņš tās apskata, aptausta, nosmeķē pienu un brauc vienu māju tālāk. Ar zirgiem vīrieši strādā, zēni jādelē un sievieši brauc uz pilsētu. Mazākos kustoņus te neviens neskaita.

Nauda saimniekam ienāk no piena, labības

Garu met ar aukstu ūdeni uz karstiem akmeņiem...

un tirgus. Aitām nocērp vilnu, apkauj jērus, vistām aplasa olas, cūkām atņem sivēnus un par to jau šo to dabū. Pienu ved uz pienotavu un atpakaļ. Atvesto vairs akā nelaiž, bet dod cūkām. Ja piens palicis skābs, mēs to ēdam ar kartupeļiem un to sauc par paniņām. Sviestu laukos dabū no pienotavas, gaļu klētī un olas vistu ligzdās. Maizi cep paši. Sajauc miltus ar ūdeni, Broņa ar dūrēm sastampā, atpūšas, izkurina krāsni un šauj tur gludas pikas iekšā. Kad pulkstenis sāk zvanīt un saimniece pavēl, velk gatavus kukuļus no krāsns ārā.

Par ēšanu te neviens nemaksā, dzeramnaudas uz galda neatstāj un par dzīvošanu neviens namsaimnieks īri neiekasē. Guļ te divreiz dienā, ēd četrreiz un pa starpām strādā, bet par to laikam turpinājums sekos man vai citam sacensonim.

Krišs, saukts Čipus
Pupulaksts, no Limbažiem.

Saturs

	Lpp.
Būsim līdzdalībnieki zvērastā nākotnei	337
Brīvības cīnītāju piemiņas dienā P. R.	338
Augsim Latvijai. Balss.	339
Kas jauns mūsu zemē un valstī	340
Jaunais mežsargs. Arno Rasa.	342
Arī es esmu apskatījusi Jelgavas izstādi. Sarmīte Goba.	348
Kā rakstāmi sacensības darbi par Jelgavas izstādi	350
Mazpulku svētkos. M. Malcenieks.	350
Tas jāzina katram mazpulka dalībniekam. K. Ķirsis.	351
Kultūraugu slimības augustā un septembrī. A. Ķirulis	352
Kā ieziemosim bites. J. Pogulis.	354
Ievāksim drogas. R. Jākobsons.	356
Sinepju ražas.	358
Kā iegūt senlatvisko skaisto, zilo mēļu krāsu. Al. un A. Dzērvīši.	359
Aviacijas jaunākie sasniegumi. M. Kalve	361
Četri centīgi jaunieši. K. Ķirsis.	363
Kuļammašīnas.	365
Melones mazpulka dalībnieka lauciņā. J. Bērziņš.	368
Darbs mazpulka lauciņā. A. Saulvedis.	370
Kā es 1938. gadā audzēju cukurbietes. Ad. Birzaks.	371
Šachs. R. Švarcs.	373
Pašu darbs.	374
Mazpulku dzīve	376
Paziņojumi	377
Humors.	380

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.
Redakcija un ekspedicija Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000—14, eksped. 1000—47.
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 6056.
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZERVE.**
Grāmatspiestuves A./S. „ROTA" Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. 1586 Šis numurs iespiests 34.000 eks.

A/S

„Latvijas Centrālais Sēklu Eksports"

Piedāvā lauksaimniekiem rudens sējai šādas ar „Ceresan" sauskodni kodinātas sēklas.

Kviešus, ziemas

Stendes Viestura (Stendes Nr. 47)
Stendes Zemgales (Stendes Nr. 82)
Priekuļu

Rudzus, ziemas

Stendes
Priekuļu
Vecauces
Jāņu (Lauks. Akademijas Vecauces saimniec.)

Vīķus, ziemas

Sēklu cenu rāditāju izsūta uz pieprasījumu

Pasūtījumus pieņem, sākot ar 50 kg katrai atsevišķai sēklu šķirnei

Sēklas pārdod pret tūlītēju samaksu. Nosūta pa dzelzceļu ar uzliktu pēcmaksu, ja iemaksāts ne mazāk par 1/4 no pasūtījuma vērtības.

Pasūtījumus nodot un naudu iemaksāt var:
sab-bas birojā, Rīgā, Dzirnavu ielā № 87/89
sab-bas nodaļās: Jelgavā, Rūpniecības ielā № 19/21,
Liepājā, Kaiju ielā № 6

Pasta tekošā rēķinā № 11612 un Latvijas Kreditbankā, spec. tek. rēķinā № 8

Pasūtījumus nododot rakstiski, kupona otrā pusē uzrādāmas sekojošas ziņas: Pasūtītāja vārds, uzvārds, pagasts, mājas, pasta adrese, stacija, uz kādu sēkla nosūtāma, ar kādu ātrumu, uz kāda vārda.

Selekciju staciju oriģinālsēklas pasūtāmas vienīgi mūsu sabiedrībā

A/S »Latvijas Centrālais Sēklu Eksports«

Rīgā, Dzirnavu ielā 87/89. Tālr.: Direktors-rīk. 27153
Labības nod. 31044

NODAĻAS:

Jelgavā, Rūpniecības ielā № 19/21, tālr. Jelgava 70
Liepājā, Kaiju ielā № 6, tālr. 2367

Sargā ražu!

Kodiniet sēklu ar Latvijā atzīto SAUSKODNI

„ABAVIT"

(zem markas: 2 rokas sarga vārpu), tad sēklu nebojās peles un grauzēji, tad Jūsu raža būs sargāta no sniega pelējuma, no melnplaukām u.c. augu slimībām

Sauskodni „ABAVIT" varat pirkt Latv. Lauks. kameras augu aizsardzības lidzekļu apgādā, Rīgā, Baznīcas ielā № 4-a, „Turībā", kooperativos, drogu veikalos, aptiekās.

»SCHERING A. G.« Berlinē augu aizsardzības nodaļas pārstāvis Latvijā

Firma „VILHELMS ZELTIŅŠ" **Rīgā, Miera ielā 40, tālr. 96388**

Lauksaimniecības mašīnas un piederumus,

Mākslīgos mēslus,
Abolīņu un citas sēklas,
Dzelzs preces,
Būvmaterialus,
Pārtikas preces

Piedāvā: **Jelgavas Patērētāju B-ba**

Pulksteņi, zelts, sudrabs, alpaka, kristals, gravieru izstrādājumi

O. Pērkons un A. Kucejevs, Rīgā

Veikals: Matīsa ielā 8. Tālrunis 93934
Darbnīca: Brīvības ielā 115. Tālr. 93089

PASŪTĪJUMI UN IZLABOJUMI

Latvijas

Šujmašinu S-ba

Rīgā, Marijas ielā 15

Izšuj: karogus, sporta nozīmes, tērpus u.t.t

Pārdod: šujmmašinas, to daļas un adatas visām sistemām

40% KALIJA SĀLS

mēslojums ziemas kviešiem un rudziem

paceļ ražu,
veicina labāku pārziemošanu,
pasarga no rūsas un veldres
dod smagāku pūra svaru

Lauksaimniecības birojs „Kali", Smilšu ielā 8/10-5

Latvieši brauc tikai latvisko

G. Ērenpreis original

VELOSIPEDU

G. Ērenpreis
VELOSIPEDU FABRIKA
Rigā, Brīvības ielā Nr. 2

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciali aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

J. KAULIŅA

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rīgā, Marijas ielā Nr. 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana **Gīts darbs**

Lielā izvēlē visādi **muzikas instrumenti un to piederumi** vairumā un mazumā pie

Edgara Ieviņa

Dzirnavu ielā 87/89

tālr. 29995

(Blakus C|S. «TURĪBA»)

Mazpulkiem un skolām rabats

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtijumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

FORMAS CEPURES,

formas tērpu piederumi, kā arī visāda veida ceļošanas un sporta piederumi, kā: portfeļi, naudas maki, somas, sedli, iemaukti, bises, futlāri, vingrošanas matrači, bumbas, kurpes, tāpat arī valsts un organizāciju karogi.

Piemiņas lietiņas no Cēsīm, ar Rīgas skatiem un latviskiem ornamentiem

A/S. A. RATFELDERS,

Speciala ceļošanas, sporta un formas tērpu pied. rūpnieciba

RIGĀ, Kaļķu ielā 11, tālr. 20182, 23216. Pasūtijumus pieņem arī pa pastu

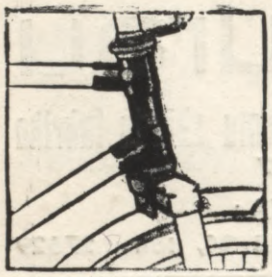

Lietpratēji atzimē ar gandarījumu, ka

velosipedam «OMEGA»

lietotas tikai visaugstākā labuma izejvielas

LATVJU UZŅĒMUMS

„OMEGA"
A/S.

Elizabetes ielā Nr. 55
Marijas ielā Nr. 2
Kalnciema ielā Nr. 36/38

Rīgas sedlinieku kopdarbības sabiedrība

Veikals un darbnīca Rīgā, Matīsa ielā 19. Tālr. 91684

Piedāvā dažādus ādas izstrādājumus no krājuma, kā: sedlus, zirgu aizjūgus, ceļojumu piederumus, motocikletu sēdekļus, velosipedu somiņas, dāmu rokas somiņas, portfeļus, naudas makus, tirgus somas u. t. t. IZGATAVO auto polsteru pārvelkamos (čeholus), kā arī radiatoru segas un dažādas teltis pēc zīmējuma

Pieņem auto un mēbeļu polstera darbus

Mēbelēm — Vita eļļas krāsas, Latolina emaljas, Sirius mēbeļu laku

Grīdām — Latolina grīdu lakas krāsas Sirius grīdu laku

Ķīm. un laku fabrikas

Vilhelms Hjordts a./s., Rīgā

kvalitates ražojumi

DABUJAMI: LLK augu aizsardzības līdzekļu apgādā Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, tās kontrolfirmās, C./S. „Turība", patērētāju biedrībās, aptiekās, drogu veikalos u. c.